

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

Kronika

svetovnih in domačih dogodkov

8. leto / številka 45

V Celovcu, dne 8. novembra 1956

Cena 1 šilling

Zakaj skupni nastop

Na volitve v Kmetijsko zbornico, njene okrajne in krajevne zastope gremo koroški Slovenci desnega in levega krila enotno s skupno listo „Kmečka gospodarska zveza“. Kot že pred petimi leti sta se desno in levo krilo naše narodne družine za dobo volitev zedinili na volilno skupnost, skupno sta postavili kandidatne liste, skupno vršili predvolilno delo. To skupnost so v še jasnejši obliki nakazali že dogodki okoli avstrijske državne ustave in njenega člena 7, ki sta oba predstavnika naših skupin podpisala in tolmačila težnje slovenske narodne manjšine na vladnem mestu. Tako ni čuda, da srečavamo v teh dneh pri raznih vprašanjih v zvezi s skupnim volilnim nastopom. Izmed njih izberemo dve vprašanji, ki sta najtehtnejši.

Ali ni bila svoječasna idejna ločitev itak številčno pičle narodne manjšine v desničarski in levičarski tabor pogrešena? Res so med nami še posamezniki, ki nočejo razumeti nujnosti različnih pogledov na svet in življenje. Že v stari Avstriji se koroški Slovenci nismo notranje izživljali zgolj v nekem „živio-slovenstvu“. Že tradicionalni počitniški sestanki akademske mladine so kazali zdravo tvorjenje različnih sil v narodnem kulturnem življenju. S trenutkom pa, ko se je pred desetletjem v našem narodnem življenju pojavila nevarnost, da se pretrga tisočletna narodna tradicija in zbrše krščanski značaj koroških Slovencev, je postal idejni razhod neizbežen. Tedaj so morali nastopiti moške, ki so naglasili, da bi se naš narod s trenutkom, ko bi zapustil trdna tla krščanskega svetovnega nazora, podal na usodepolno pot. Za narodno manjšino, kot je naša, bi taka enostranost pomenila samomor. Odkod bi naj mali narodci sicer črpali vseživljajoči idealizem, če ne iz krščanstva?

Od idejnem razhodu je bilo zanimivo opazovati, koliko življenjske sile je še v nas. Človek je imel — da izvzamemo pri tem vse osebno in nelepoto tiste dobe, — vtis, da so se mnoge narodne sile prav s tem trenutkom sprostile in da bo idejna tekma v kulturnem in gospodarskem področju za narodno žitje samo rodovitna in plodna.

Kako se moremo mi na desnici družiti z levico, s katero nas vsaj teoretično loči osnovni pogled na svet in življenje? Tudi to vprašanje se nam zdi enako težno. Ravno zadnji dogodki očitno pričajo, da stoji veliki svet pred veliko odločitvijo in da bo Evropa kmalu morala voliti svojo bodočnost. Kulturni liberalizem in gospodarski kapitalizem zahajata enako kot skrajni komunizem Stalinovega kova. Evropa bo volila med krščanskim socialnim svetom in marksizmom. Tudi za našo narodno manjšino je ta izbor neizogibna realnost. Čim smo si o tem na jasnem, je našo skupno pot na volitve moč točno opredeliti. Ravno v teh dneh smo slišali svarilne besede avstrijskih škofov, ki govorijo v zadnjem pastirskem pismu o smrtnotnevno ogroženosti naših in o kmetijstvu, za katero je tako kapitalistično veleposestvo kakor komunistični kolhoz zadnja porazna stopnja njegovega razvoja. Zato pa je tembolj potrebno pravilno pojmovanje kmečkega poklica. Kmet ni nikak navaden rokodelc zemlje. Kmečki poklic ni navaden poklic. Kmet mora ostati veren, če hoče ohraniti ljubezen do zemlje in svojega poklica. Moderni kmet bodi napreden v vsakem oziru, napreden pa tudi v temeljnem stavku krščanskega socialnega in gospodarskega stremeljenja: Tudi kar je novega, mora služiti Večnemu.

Nemški listi so tik pred volitvami naglasili, da te volitve vsebujejo v naših pre-

Kmetje in najemniki!

Izjava nosilca liste „Kmečke gospodarske zveze“ g. Janka Janežiča

Veliko je zaupanje, ki ste mi ga izkazali s tem, da ste me postavili na čelo naše skupne liste, ki je edina prava zastopnica potreb južnega dela naše dežele. To je tistega dela dežele, o katerem vsi govorijo, da je zaostal, osirotel in pomoči potreben. V Celovcu pravijo, da bi naj Dunaj pomagal, ker dežela sama ne zmore vsega. Dunaj je daleč in doslej smo si morali pomagati le sami. Kar imamo, smo mi si morali z lastnimi žulji pridelati.

EDINA, KI JE BILA VEDNO Z NAMI IN NAM NAŠE NAPORE POPLAČALA S SVOJIMI SADOVI, JE BILA NAŠA ZEMLJA.

In tej zemlji moramo ostati zvesti. Zato smo se odločili, da za te volitve zberemo vse naše sile, da si priborimo to, kar nam pripada, kajti tudi mi izpolnjujemo — morda bolj kot tisti, ki se ob vsaki priliki trkajo na svoja „domovini zvesta prsa“ — vse dolžnosti do dežele in države.

Kmetijska zbornica je strokovno-poklicna organizacija, katere delo prizadeva vsakega kmeta v deželi. In vsak kmet ima pravico do sredstev, podpor in drugih dobrin, ki jih ta zbornica ima na razpolago za nas vse. Njena dolžnost pa je, da pri svojem delovanju enakomerno in pravično upošteva vse predele dežele, velike in male kmete, pa naj so v hribih ali dolinah, na tem ali onem bregu Drave.

Dotlej temu ni bilo tako. Delili so tistim, ki imajo itak že preveč. Zgodba o milijonih ameriške pomoči, ki so šli v severni del dežele, je predobro znana. Cesar pa veleposestniki in drugi gosposki kmetje niso mogli rabiti, so pa po porporcu, ki itak vlada vse naše politično življenje, razdelili med priložnostne kmete, ki med tednom orjejo s svinčnikom po papirju in jim poštar vsak mesec prinese plačo. Zato jim je lahko vseeno, koliko »nese« njihovo kmetijsko gospodarstvo.

V krajih, kjer doni naša domača govorica, — uradno jih imenujejo dvojezično ozemlje — je približno deset tisoč volilnih upravičencev. Zato bi temu ozemlju pripadalo vsaj osem zborničnih svetnikov. Toda če sodimo po izidu zadnjih volitev, bi iz sedanjih volilnih list prišli na novo zastopstvo le trije ljudje iz južnega dela dežele. To so pa ljudje, ki so že s svojim dosedanjim zadržanjem dokazali, da se jim gre le za mandat, ne pa za delo v prid ozemlja, katerega so dosedaj tako klavrno zastopali.

Štejem si v čast, da zastopam listo, na kateri so ugledni moške iz naših krajev, ki so s svojim zvestim delom na domači zemlji že dokazali, da predstavljajo kmečko ljudstvo na Zilji, v Rožu, na Gurah in v Podjunu. — Toda vaše zaupanje ni zame zgolj čast, temveč se zavedam, da s tem prevzemam tudi težke odgovornosti. Skupno s kandidati naše liste bomo vestno izvrševali vse dolžnosti in se borili za interese našega ljudstva.

Naj živi naša domača kmečka zavest! V slogi je moč!

Moške, ko se odločate, komu boste oddali svoj glas, zavedajte se, da tudi sedaj velja pravilo: kolikor glasov imaš, toliko veljaš! Naše zapostavljeno ozemlje bodo upoštevali le, ako bo to svojo moč, strnjeno in slogo dokazalo s številkami.

Janko Janežič,
kmet v Lešah pri Št. Jakobu.

delih tudi narodno-politične elemente. Tudi brez te ugotovitve smo si bili ob zadržanju obeh velikih avstrijskih strank o tem na jasnem. Naša skupnost je naš odgovor na to! V nastopih, ki veljajo javnosti, hočemo biti enotni in edini, v notranjem življenju pa naj različni pogledi bistrijo pojme in pojave življenja.

Vemo, da bo po volitvah naša samopomoč še bistvenejša kot doslej. Naše delo bomo gradili tudi zanaprej na fundamentu krščanstva in slovenstva, še bolj ko doslej se bomo opirali pri tem na naš mladi naraščaj. Veseli bomo, v kolikor bomo na tej poti mogli hoditi skupno z levico. Vsekakor pa se morata tako desnica kot levica že danes zavedati enoumne dolžnosti, ki izhaja iz volitev: vse svoje sile moramo posvetiti našemu kmetu, njegovi kulturni in gospodarski rasti!

Ko smo vse to premislili, smo se odločili za skupni nastop in bomo vsi dali svoje zaupanje Kmečki gospodarski zvezi.

Volilni listek in navodila na 7. strani

- K R A T K E V E S T I -

Na dopust je odšel maršal Rokossovski, za sedaj še vojni minister in vrhovni poveljnik poljskih čet. Zastopal ga bo njegov novoimenovani namestnik poljski general Bordzilowski. Uradno poročilo ne pove, koliko časa bo njegov dopust trajal. Splošno pa prevladuje mnenje, da ga ne bo več nazaj. Po angleških vesteh je baje že zapustil Poljsko. Praška vlada je proglasila obsedno stanje na celotnem češkoslovaškem državnem ozemlju.

Pogodba o Posarju je bila podpisana med francosko in zapadnonemško vlado v Luxemburgu. Za Nemce je podpisal bonnski

VSI NA VOLIŠČE!

zunanj minister v. Brentano, za Francoze pa zunanji minister Pineau. Slovesnost je bila v veliki dvorani luxemburške vladne palače pod veliko sliko cesarice Marije Terezije. V političnem pogledu se bo Posarje povrnilo k Nemčiji dne 1. januarja 1957, v gospodarskem pa čez tri leta.

Eisenhower ponovno izvoljen

Na volitvah v Združenih državah Severne Amerike je bil ponovno z znatno večino izvoljen za državnega predsednika general Eisenhower.

Angleži in Francozi osvojili Port Said

Angleško francoske padalske čete so po srčitih bojih zasedle Port Said, sredozemski vhod v Sueški kanal. V veliki zračni ofenzivi je bilo najprej skoraj popolnoma uničeno egiptovsko vojno letalstvo ter prisiljene k molku obalne baterije ob Sueškem prekopu. Z zavzetjem Port Saida je bilo ustvarjeno važno mostišče, ki bo služilo za nadaljnje prodiranje vzdolž prekopa proti Rdečemu morju.

Angleška in francoska vlada sta se odločile za izkrcanje svojih čet kljub pozivu izredne skupščine Združenih narodov, da naj vse bojujoče se države na Blžnjem vzhodu takoj ustavijo vojne operacije. Šele po izvršenem izkrcanju v Port Saidu so minuli torek opolnoči ustavile sovražnosti. Isto je storil tudi Izrael.

V krvi in ognju zadušeni upor na Ogrskem

Z zvičajnim manevrom, ki mu ni primere v zgodovini, so sovjetske čete z masovnim napadom tankov, letal in topov zadušile odpor svobodoljubnih Madžarov, ki so se dvignili, da priborijo svojo domovino svobodo in neodvisnost. Minuli četrtek je sovjetska vlada izjavila, da bo v 2 do 3 tednih umaknila svoje čete z madžarskega ozemlja ter je v zvezi s poročili o pritoku novih sovjetskih čet na Madžarsko izjavila, da izvršuje le premike čet zaradi priprave na odhod. Pogajanja za izvršitev umika pa bi se naj takoj pričela. Toda ko sta se čez nekaj dni podala madžarski obrambni minister Maléter in njegov šef generalnega štaba Kovacs v sovjetski glavni stan, kjer bi naj bila napovedana pogajanja, so sovjetski vojniki oba madžarska zastopnika zaprli.

V noči od sobote na nedeljo pa je prebivalce Budimpešte zbudilo iz sna grmenje topov in brenenje bombnikov. S tisoči tankov in jatami bombnikov

so sovjetske čete napadle glavno mesto, obenem pa zasedle strateško važne točke kot letališča, cestna in železniška križišča po vsej državi. Sovjeti so nekaj dni miru, ki je sledil po napovedi njihovega umika, uporabili za to, da so prestavili na Madžarsko svoje sovjetske čete in jih razporedili za napad. Madžarski borci so se znova uprli, toda premoč je bila prevelika.

Madžarska vlada se je v zadnjih trenutkih svoje obstoja obrnila na Združene narode za pomoč. V Varnostnem svetu je Sovjetska zveza s svojim vetom preprečila vsak sklep. Madžarski poziv je bil potem stavljen na dnevni red izrednega zasedanja glavne skupščine Združenih narodov. Z veliko večino je bil izglasovan poziv na Sovjetsko zvezo, da njene čete zapustijo Madžarsko. Toda moskovska vlada se za poziv ni zmenila in njeni vojniki še naprej „uničujejo protirevolucionarne sile“, kot pravi sovjetsko uradno poročilo.

V nedeljo bomo vsi volili „KMEČKO GOSPODARSKO ZVEZO“!

Politični teden

Po svetu . . .

Vzhodna Evropa — Bližnji vzhod

Mednarodno politično pozornico so v minulnem tednu obvladovali dogodki na Madžarskem, kjer je bil ves svet priča pogumne vstaje malega, a hrabrega naroda, ki je za pridobitev svobode stavil na kocko vse. Zgodba madžarskega upora se je po nekaj dneh zmagoslavja končala s tragedijo.

Komaj se je pokazalo, da je ves madžarski narod enoten v stremljenju za svobodo in je ministrski predsednik Imre Nagy moral svojo sprva pretežno komunistično vladno tako dolgo presnavljati, da je po štirih preobrazbah ostal v njej edini komunist, pa še to le zato, ker so ga smatrali za najprimernejšega človeka za pogajanja z moskovsko vlado o umiku sovjetskih čet.

Vsako leto plačujemo koroški kmetje zbornične doklade, ki znesejo v deželi skupno 5 milijonov šilingov. Nadaljnjih 5 milijonov pa dobi od zvezne vlade za pospeševanje kmetijstva. Povrh tega ima pa še posebne fondе iz preostankov ameriške pomoči, ki grede tudi v milijone.

Doslej občni zbor Kmetijske zbornice ni dobil obračuna, to je preglednega poročila o upravi tega denarja, čeprav to zakon izrecno zapoveduje. Očividno se je prezidij hotel pred volitvami izogniti protestom naših zborničnih svetnikov. Toda nič jim ne bo pomagalo. Z glasom **KMEČKI GOSPODARSKI ZVEZI** jih bomo prisilili, da bodo v bodoče morali delati tako, kot določa zakon.

Toda čim je bila sestavljena vlada, izražajoča resnično mišljenje madžarskega ljudstva in je izstopila iz sovjetskega satelitskega bloka, ki je vojaško povezan v varšavski pogodbi, ter proglasila nevtralnost Madžarske po vzorcu Avstrije, so se prikazale na madžarskem nebu nove jate sovjetskih letal in preko vseh vzhodnih mej Madžarske se je začel valiti tok sovjetskih tankov, topov in vojaštva.

Namesto, da bi se sovjetske čete umaknile iz dežele, so z novimi silami zasedle vso državo. Pod streli sovjetskih topov, tankov in letal je padla Budimpešta, za njo pa eno mesto za drugim.

Nagy in njegovi ministri so v sovjetskem zaporu, a Madžarska je poteptana v sužnost.

Surova sila zopet slavi zmagoslavje. Toda za kako ceno in kako dolgo?

Brutalna sila tudi na Bližnjem Vzhodu

Ko je bila revolucija svobode na Madžarskem na višku, je tudi na tej strani železne zavese zavladal zakon džungle. Vlada v Tel-Avivu je nenadoma odredila napad na Egipt, češ da kuje koalicijo arabskih držav proti Izraelu. Da to prepreči, pravi izraelska vlada, je sklenila zasesti polotok Sinaj ter s svojimi vojaškimi silami zaščititi Sueški prekop. Sovražstvo med Židi in Arabci je že staro in se v tej zvezi ne gre za ugotavljanje, kje leži krivda za to obžalovanja vredno stanje. Toda sedanji izraelski „razlogi“ za napad na Egipt pa niso nikogar na svetu prepričali. Tudi dosedanj potek vojaških operacij kaže, da arabske države okrog Egipta zaenkrat niso imele ne orožja in ne vojakov, da bi svoje nakane za „uničenje“ Izraela izvršile. V nekaj dneh so iz-

raelske čete zavzele polotok Sinaj in pridle v bližino Sueškega prekopa.

Bodočnost pa bo šele pokazala, ali je Izrael modro ravnal, ko je s to nasilno akcijo dal drugim opravičilo za poseg po sili. Ves svet namreč ve, da Izrael ni svojih vojaških operacij začel le iz lastnih nagibov, temveč po dogovoru s Francijo in Veliko Britanijo, ki sta hoteli sedanjo zmešnjavo v Vzhodni Evropi izkoristiti za nasilno rešitev Sueškega vprašanja.

Res sta takoj ob začetku izraelskih vojnih operacij angleška in francoska vlada stavili obema, Izraelu in Egiptu, to je napadalcu in napadencu ultimatum, da če ne ustavita sovražnosti, bodo oni — ne podprli napadence, — temveč zasedli Sueški kanal. Po poteku ultimata so angleška in francoska letala bombardirala — Egipt. Pripravlja se tudi izkrvanje anglo-francoskih motoriziranih oddelkov na področju Sueškega prekopa.

Tako je tudi tu zavladal zakon džungle. Izkazalo se je, da konzervativna vlada v Veliki Britaniji in socialistična vlada v Franciji prav tako z lahkim srcem uporabita silo, kadar od tega pričakujejo koristi zase.

Olimpijski ogenj so prižgali.

Med tem ko v Vzhodni Evropi in na Srednjem vzhodu že sikajo plameni vojne, so predstavniki mednarodnega olimpijskega odbora na mestu starogrških olimpijskih iger blizu Aten prižgali olimpijsko baklo, simbol miru in plemenite športne tekme v duhu mednarodnega bratstva in sodelovanja. Ponesli jo bodo v Avstralijo, kjer bodo letos olimpijske igre, ako ne bo med tem siloviti vojni požar požrl tudi tega skromnega plamenčka.

. . . in pri nas v Avstriji

Avstrijsko notranjo politiko so v minulnem tednu zasenčili dogodki na Madžarskem. Avstrijska javnost je v velikem zanimanju sledila novici z Madžarskega. Menda ni bilo v Evropi države, ki bi s toliko simpatijo spremljala napore madžarskih borcev za svobodo. Avstrijski radio je uro za uro podajal vedno nova poročila in dunajski radio-reporterji so delali noč in dan vzdolž avstrijsko-madžarske meje. Posebno na Dunaju, kjer ima skoraj vsak tretji meščan sorodnika ali znanca na Madžarskem, so po hišah pozno v noč sedeli pri radijskih sprejemnikih.

Volite vsi Kmečko gospodarsko zvezo!

Po vsej državi se je začela velikopotezna podporni akcija,

ki jo je vodil Avstrijski Rdeči križ v sodelovanju z Mednarodnim rdečim križem. Razvila se je plemenita tekma in velike količine zdravil, živil, obleke in obutev so z vlakci in avtomobili spravili na Madžarsko. Toda, ko so že poročila govorila o zmagi svobode na Madžarskem, so se pojavili sovjetski tanki in topovi. Presekali so cesto, ki vodi iz Nickelsdorfa v Budimpešto. Pa o tem poročamo podrobneje drugod.

Tisoči novih beguncev v Avstriji

Preko meje se je začela valiti reka beguncev. Že med uporom so se zatekle v Avstrijo skupinice bivših komunističnih funkcionarjev, da uidejo srušo množice. Po sovj-

Infiltracija je izmišljotina

Notranji minister Helmer je dal dopisniku uradne poročevalske agencije Austria-Press-Agentur izjavo o beguncih, ki v zadnjih mesecih v vedno večjem številu prihajajo v našo državo preko južnih in vzhodnih meja. Zaradi povečanega števila beguncev je ta doslej politični problem postal v znatnejši meri gospodarsko vprašanje, je ugotovil notranji minister.

V zvezi z begunci iz Jugoslavije se je minister bavil tudi s trditvijo, da ta novi tok beguncev „uravnavajo jugoslovanske oblasti z namenom izvedle infiltracije v jezikovno mešana ozemlja Koroške in južne Štajerske“. O tem je minister izjavil, da avstrijske oblasti vsakega posameznega begunca temeljito izprašajo ter da je iz teh izpraševanj in poizvedb jasno razvidno, da o kaki „skupni akciji in o kakem uravnavanju z jugoslovanske strani ni govora in

da so zato vse bojzani o načrti infiltraciji naše južne meje izkazale kot popolnoma neutemeljene. Trditve o infiltraciji izvirajo povečini iz nezadostno poučenih krogov, pri čem je večkrat v ozadju tudi namen s pomočjo pretiranih novic kaliti samo po sebi mirno razmerje na naši južni meji.“

Minister je svojo izjavo zaključil s temi besedami: „Avstrija je deset let stala na predstavi demokratskega sveta. Le leto dni je, odkar nismo več zasedeni. Storit mora mo vse za okrepitev demokracije. K temu spada tudi, da ljudi, ki so prostovoljno zapustili svojo domovino in prišli k nam, ne pošiljamo nazaj in jih ne izročamo v neko strašno negotovost, pa naj se gre pri tem za Jugoslovane, Madžare, Poljake, Čehe ali Romune.“

(Po „Kärntner Landeszeitung“)

skem vojaškemu posegu pa so začeli prihajati čez mejo tisoči razočaranih ljudi, ki so videli z grozo, da je po nekaj dneh bežne svobode nad njihovo domovino zopet zgrnila tema tuje zasedbe.

Avstrijska vlada se je dvakrat sestala na izredno sejo, da preuči položaj. Poslala je na mejo svoje čete, da jo zastražijo. Kljub temu so se v vzhodnem časopisju pojavile vesti, češ da so preko avstrijskega ozemlja prihajale na madžarsko ozemlje skupine obojestranskih madžarskih beguncev in da je s tem Avstrija prekršila svojo nevtralnost. Avstrijska vlada je energično zavrnila te govorice ter vložila protest pri sovjetski vladi.

V tem velikem razburjenju, ki je v znatni meri zajelo tudi ostalo Evropo, so notranje politična vprašanja izgubila na pomenu.

Zato je bila tudi pri nas na Koroškem volilna borba za Kmetijsko zbornico medla, zborovanja Kärntner Bauernbunda in Arbeitsbauernbunda so bila zelo slabo obiskana.

Kärntner Bauernbund in Arbeitsbauernbund sta na svojih volilnih listah namenila skupno tri mandate za dvojezično ozemlje, katero bi po številu volilnih upravičencev moralo imeti 8 mandatov v Kmetijski zbornici.

Dosedanja Bauernbundsko-Arbeitsbauernbundovska koalicija v Kmetijski zbornici je iz ameriške pomoči razdelila na Koroškem 32 milijonov šilingov. Okraj Velikovec je iz tega dobil samo 2,8 milijonov šilingov.

Ne milijonov, ne mandatov ne dajo dvojezičnemu ozemlju, hočejo le naše glasove!

na, čeprav so glavna dela na polju že končana, ker so pač ljudje raje poslušali radijske novice z Madžarske, kot pa vedno iste obljube za izboljšanje od ljudi, ki so že doslej pokazali, da jim ni za resnične interese kmeta.

Sestal se je Koroški deželni zbor,

kjer je OeVP stavila nekaj predlogov v prid gorskim kmetom, z očitnim namenom, da si pripravi dobre „šlagerje“ za bližnje volitve v kmetijske zbornice. Predlogi v deželnem zboru, kjer imajo socialisti večino, itak

OeVP nič ne stanejo. Drugače je v Kmetijski zbornici, kjer so oni gospodarji. Pa o tem bi vedeli več povedati naši gorski kmetje vzdolž Karavank.

Po omenjenem predlogu bi naj gorski kmetje dobivali električni tok po znižanih cenah tudi potem, ko bodo na splošno cene toka zvišane. Prav te dni smo namreč slišali, da namerava KELAG, deželno električno podjetje, ki je pod kontrolo deželne vlade, zvišati ceno toka. To kljub temu, da vsi uradni krogi govorijo o „stabilizaciji“ ali ustalitvi cen. Izgleda, da velja ta ustalitev samo takrat, kadar se gre za ohranitev starih cen kmetijskih produktov in starih plač, ter da sta si na tistem glede tega obe stranki edini.

„Elternrecht“ straši v deželnem zboru.

Že dovolj neslavno znani dež. poslanec dr. Einspieler je s skupino somišljenikov zastavil deželnemu glavarju g. Wedenigu vprašanje, da se naj jasno izjavi, ali tudi on kot predstavnik dežele priznava pravico staršev v šolskem vprašanju.

Po našem mnenju je deželni glavar predstavnik celotne dežele in ne le nekaterih nemških šovinistov. Zato smo radovedni, kakšen odgovor bo dal.

Bivši lastniki avstrijskega premoženja v Jugoslaviji so imeli v Gradcu minuli teden občni zbor svojega društva, ki je mestoma zelo burno potekal. Oškodovanci so zahtevali takojšnjo izdajo zakona o izplačevanju odškodnin in nac. svetnik Stürgkh jim je obljubil, da bo vložil tozadevni zakonski predlog še med tekočo proračunsko debato v dunajskem parlamentu. Oškodovanci so sklenili, da se bodo v primeru nadaljnjega zavlačevanja obrnili na sodišče.

SLOVENC

doma in po svetu

TRI IZVIRNE SLOVENSKE SKLADBE

Konec oktobra sta orkester in zbor Slovenske filharmonije v Ljubljani izvajala tri izvirne slovenske skladbe. Na programu tega koncerta so bile tri kantate, od katerih se dve naslanjata na dve klasični umetnini slovenske poezije. Prva je bila skladba Blaža Arniča na pesem „Z vlakom“ (Oton Župančič), druga pa skladba Marjana Kozine na Askerčev „Tlako“. Tretja točka programa je bila skladba Radka Simoniti-ja „Kolednica mladinskih brigad“.

Na koncertu so nastopili tudi solisti Bogdana Stritarjeva (alt), Zlata Gašperčičeva (sopran), Gašper Dermota (tenor), Samo Smerkolj (bariton) in Tone Petrovič (bas).

Ljubljanska glasbena kritika je prireditvi označila kot praznik domače glasbene tvornosti in je med vsemi najbolj ugajalo Arničovo delo, ki dosega v izvedbi dolžino prave simfonije. Prav tako ima tudi Kozinovo delo visoke umetniške kvalitete in iskrene čustvenosti ter izraznega bogastva. Tudi Simoniti-jeva skladba je bila deležna ugodnega sprejema.

RAZSTAVA ITALIJANSKEGA SLIKARSTVA V LJUBLJANI

V okviru kulturne izmenjave med Jugoslavijo in Italijo je bila minulo soboto v Ljubljani ob navzočnosti visokih uradnih predstavnikov obeh držav odprta reprezentativna razstava sodobnega italijanskega slikarstva, ki obsega 87 oljnatih slik ter 9 plastik. Zastopane so po najodličnejših predstavnikih vse pomembnejše struje, ki so se v zadnjih 50 letih uveljavile v Italiji. Tako gre vrsta slikarjev od že umrlih mojstrov De Pisisa in Tosija preko srednje generacije (Guttuso, Gentilini) preko modernih kot Morandi, Carrà, Rosai, Mafai ter do abstraktnih skrajnosti Birolle, Afra in drugih. Izbira slik je bila poverjena vodstvu osrednje galerije sodobne umetnosti v Italiji „Galleria dell' arte moderna“ v Rimu ter je iz njene zbirke večina razstavljenih

SMRT UGLEDNE SLOVENKE

Umrla je gospa Amalija Bajuk v Mendoci (Argentina). Pokojnica je bila soproga ljubljanskega gimnazijskega direktorja in kasnejšega prosvetnega inšpektorja dr. Marika Bajuka. Bila je marljiva cerkvena pevka in je v Ljubljani kot mlado dekle pela pri cerkvenem zboru v frančiškanski cerkvi, ki ga je vodil skladatelj p. Hugolin Sattner. Končala je učiteljske in je nekaj let službovala kot učiteljica. Kasneje je nad 20 let sodelovala pri znanem pevskem zboru ljubljanske Glasbene matice, ki ga je vodil pokojni Matej Hubad.

Po tej vojni je živel z družino nekaj časa v Avstriji, nato pa se je s svojci preselila v Argentino. Pevski zbor mendoških Slovencev ji je na grobu zapel v slovo domačo „Vigred se povrne“.

VZPENJAČA NA SV. VIŠARJE

Iz Ovčje vasi, malega naselja v globoki dolini pod mogočnim Mangartom, namerava zgraditi vzpenjačo na Sv. Višarje. Že dalj časa so krožile govorice o gradnji te vzpenjače, toda podjetniki se niso mogli odločiti za kraj, iz katerega bi se naj začela dvigati vzpenjača, s katero se bo mogel vsakdo brez pokore in višarskih polen dvigniti gor k Višarski Gospe. Poleg Ovčje vasi so namreč prihajale v poštev tudi Zabnice. Vendar je končno odločitev padla v prid Ovčje vasi.

Mnenja o umestnosti nove vzpenjače so zelo deljena. Doslej so namreč bile Višarje predvsem božja pot, sedaj pa bodo pozimi in poleti dostopne za vsakogar, posebno se je bodo posluževali smučarji, ki se jim bo šlo bolj za smuk kot za molitev.

ZAČETEK SLOVENSKE GLEDALIŠKE SEZONE V TRSTU

„Slovensko narodno gledališče“ v Trstu je letos začelo zimsko sezono s „Sagro“, izvršno ljudsko igro tržaškega domačina, pokojnega Radeta Pregarca. Delo posega do brh šest stoletij nazaj v zgodovino našega ljudstva ob bregovih tržaškega zaliva in je zato nekoliko odmaknjeno današnjemu mišljenju mladine. Zato pa se je zrelejša generacija znova za nekaj ur znašla v času mladostne romantike, ko je bila še živa tradicija rokovanjcev, divjih lovcev, bajk, vrah in pripovedk iz ust dedov in babic. Režiser Jože Babič je iz dela znal pričarati kos resničnega življenja našega podeželja. Tudi igralci so ponovno dokazali svoje visoko tehnično in umetniško znanje.

Kako sem zidal svinjak...

ZGODBA IZ NAŠIH KRAJEV

Imel sem star svinjak, ki ga je bil pozidal že moj dedek. Zid se je že krušil, les je bil razjeden in preperel.

Povprašal sem soseda, kje bi neki dobil dobrega stavbnega mojstra, ki bi se obenem razumel na zahteve moderne prašičereje in mi za primerno ceno napravil načrt za prenovitev in modernizacijo svinjaka. Vem in vidim, da je napredno kmetovanje za kmeta je le potreba, ampak tudi prinaša dobiček.

„Kaj boš metal ven denar?“, mi je odvrnil sosedi, „saj ima naša Kmetijska zbornica v Celovcu poseben urad za dajanje nasvetov in izdelavanje načrtov za kmetijsko gospodarska poslopja. Načrt ti naredijo pravi kmetijski strokovnjaki, in povrh tega še zaštonj“.

Takoj drugi dan sem šel v Celovec. Na Kmetijski zbornici sem res našel ta posebni oddelek in moram reči, uradi so veliki ter zbujaajo spoštovanje. Številni uradniki so sedeli z resnimi obrazi za pisalnimi mizami, s kupi aktov pred seboj, stroje piske so marljivo udarjale po tipkah pisalnih strojev, da je veselo klopotalo.

Prijazen sprejem

Najprej sem moral povedati mladi, elegantni gospodični z živo-rdeče namazanimi ustnicami, kaj bi rad. Milostljivo me je poslušala. Ko sem končal, je rekla, da moram počakati, ker ima sedaj gospod inženir važno posvetovanje. Sedel sem na klopi in si skoraj dobro uro krajšal čas z mislimi, da se mi bo čakanje izplačalo, ker bom imel po smotrnem načrtu zgrajen svinjak. Končno se je gospod inženir prikazal na vratih in smel sem mu povedati, kaj mi leži na srcu. Odobril je mojo zamisel; sploh je treba, da naši kmetje modernizirajo svoje hleve, je menil. Vprašal me je, kdaj pa že nameravam začeti z delom. Odgovoril sem, da takoj. Tudi to mu je bil prav. „Seveda,“ je pristavil, „moral si bom sam ogledati celo reč pri vas doma, da vam bom mogel dati kar najbolj primeren nasvet.“ Vprašal me je še, kje sem doma.

Inženir obljubi obisk

Ko sem mu povedal ime mojega domačega kraja tam doli v dvojezičnem ozemlju, se mu je zapotegnul obraz. „Hm, veste,“ je dejal, „žal takoj ne bo šlo. Ne morem se ganiti iz pisarne ker je moj kolega inženir na dopustu“. Obljubil mi je, da me bo za gotovo takoj obiskal, čim se vrne njegov kolega z dopusta dne 1. marca.

Zadovoljen sem se vrnil domov. Vzel sem krampe v roke in podrl stari svinjak, ki sem ga že težko gledal. Prašiče sem pa spravil v en kot govejega hleva. Za ta kratki čas samo.

Čakal sem inženirja do srede marca, prav tako tudi najdebelejša klobasa, ki sem jo izbral za ta važni obisk. A njega ni bilo, od nikoder ga ni bilo.

„Vorgemerkt“

Končno sem se zopet oblekel v pražnjo obleko in se napotil tja dol v Celovec. To pot sem moral svoje srce odkriti priletni dami čistiljivega izgleda. Ko sem ji z ne-

koliko nestrpnim glasom razlagal potrebo po novem svinjaku, me je potolažila s tem, da mi je pokazala uradni register, češ da sem v njem itak že zapisan ali „vorgemerkt“, kot se pravi temu v edinem uradnem jeziku naše Kmetijske zbornice. Razlagala mi je, da imajo zelo veliko dela in da bom pač moral še malo potrpeti. Ko sem ji z rastočo nevoljo dopovedoval, da sem itak že doslej dovolj potrpel in da hočem sedaj vedeti, ali bo kaj ali nič, se je omečila v toliko, da je naznanila moj prihod svojemu predstojniku za zaprtimi vrati. Smel sem v njegovo pisarno. Bil je to tisti, ki je bil prej na dopustu. Znova sem moral razložiti, zakaj sem tukaj in kaj bi rad. Uvidel je sicer mojo potrebo in pravilnost mojega namena, toda ni mi mogel povedati, kdaj bo utegnil priti k meni. Moj kraj leži namreč „od rok“ in ceste so tako slabe in prometne zveze pa še slabše. „Izgubil bi ves dan,“ je dejal in pri tem me je pogledal od zgoraj navzdol, češ da bom vendar razumel, kako velikega pomena je njegov dan in kako neprimerno manjšega pomena za splošnost je moj svinjak. Kvečjemu, je pristavil, bi mogel priti k meni ob priliki, kadar bi ga službena pot s službenim avtomobilom zanesla mimo mojega kraja.

Vigred je že bila v polnem cvetu, a inženirja še ni bilo od nikoder. Delo na polju me je priganjalo, da sem moral zjutraj zarana vstajati, a v posteljo sem legal truden pozno v noči.

Čez poletje so me prašiči v njihovem zasilnem bivališču v govejem hlevu z vsakdanjim kruljenjem spominjali na oba pre-

zaposlena gospoda inženirja v Celovcu. Nekega večera, že proti jeseni, sem pa vendarle vzletel v trudno roko in jima pisal drobno kartico. Ni bilo odgovora, inženirjev pa tudi ne.

Tajnik si naredi voz na robcu

V zimi pa se je nekega dne pripeljal iz bližnjega mesta gospod z velikim novim avtomobilom, ki se je bleščal v zamskem soncu, da mi je jemalo vid. Bil je tajnik okrajne kmečke zbornice. Razlagal mi je, da so v našem kraju kmetje še zelo zaostali in da bi bilo treba pripraviti zborovanje, kjer jih bo on kot strokovnjak poučil v naprednem kmetovanju. Sveto resnico je govoril. Tudi jaz sem z dušo in srcem za napredno kmetovanje in da mu to moje prepričanje z dejanji dokažem, sem mu povedal zgodbo o mojih potovanjih v Celovec in mu pokazal prašiče, ki se stiskajo v „gostih“ v govejem hlevu. Prav mi je dal in obljubil mi je pred krulečimi prašiči, da bo že on vse uredil. Izmeril je vse dolžine in širine ter si celo napravil voz na robcu.

„Sicer se bova kaj več zmenila po zborovanju. Pridite, in še vaše sosede in znance povabite,“ je pomenljivo dejal ob slovesu.

Čez 14 dni se je pripeljal na zborovanje nekdo drugi. Po dobro obiskanem zborovanju mi je dejal, da je tajnik šel na dopust. Sicer se bo pa sedaj on zavzel za mojo zadevo.

Od takrat je že poteklo skoraj dobro leto. Med tem sem pa dobil poziv, da plačam tisoč in toliko šilingov kot vsakoletni dolžni „prispevek za Kmetijsko zbornico“. Nisem ga takoj plačal, a kmalu je prišel drugi poziv z grožnjo, da mi bodo zaračunali še stroške zamude in morebitne sodne eksekucije. Plačal sem. Moji prašiči pa so še vedno v govejem hlevu.

Osvoboditev kardinala Mindszentyja

Okrog 10. ure zvečer se je 30 vojakov neke motorizirane madžarske edinice, ki se je bila pridružila upornikom, pojavilo pred podeželsko vilo v Felsőpeteny, nekako 30 kilometrov severno od Budimpešte, kjer je bil zadnje čase zaprt kardinal Mindszenty pod strogim policijskim nadzorstvom.

Kardinalovi ječarji, 21 po številu, niso niti poskušali se upirati. Vojaki so vdrli v hišo in našli kardinala sedečega pri mizi. Sporočili so mu, da je svoboden.

Kardinal je s solzami v očeh vzkliknil: „Vi ste dobri madžarski fantje, Bog vas blagoslovi.“ Takoj je zapustil svojo ječo in prenočil v bližnji vojašnici. Naslednje jutro so ga vojaki z avtomobilom, ki so ga spremljali tanki, prepeljali v Budimpešto. Zjutraj je najprej bral sv. mašo, nato pa je dal svoj blagoslov skupini mladih bogoslovcev, ki se mu je prišla pokloniti.

Isti dan je tedanji ministrski predsednik Nagy izjavil, da je ves proces proti kardinalu Mindszentyju razveljavljen in da so bile vse obtožbe neresnične. In po krivici je moral pretrpeti 8 in pol leta v ječi.

Kardinal Mindszenty je še isto dopoldne na kratko sprejel madžarske in tuje novinarje, katerim pa je dejal, da ne more dati nobenih izjav, ker mora najprej proučiti novi položaj. Kardinal, ki je sedaj 64 let star, je bil oblečen v črni talar s škrlatno čepico. Na prsih se mu je svetil škofovski križec, a na roki je imel kardinalski prstan. Dejal je, da si je v zadnjih mesecih zdravstveno znatno opomogel, pač pa da je prejšnja leta bil hudo bolan.

Ko so sovjetske čete znova preplavile Madžarsko, se je kardinal s svojim tajnikom zatekel na ameriško poslatništvo v Budimpešti.

Kmetje! Vsako leto plačujete težke denarje za vzdrževanje Kmetijske zbornice. Kaj so vam pa zato vladajoče stranke v zbornici nudile, pa sami veste. »Kmečka gospodarska zveza« se bo borila za enakopravno upoštevanje vaših potreb, ker so na njej možje iz vaših krajev in vas z njimi družijo iste težave in isti interesi!

Zato volimo vsi „Kmečko gospodarsko zvezo!“

Zakaj pa tam gre!

Pod naslovom „Tukaj ni povoda za nevoljo“ poroča tednik „Volksbote“ o blagoslovitvi nove ljudske šole v Wulkaprodersdorf-u na Gradščanskem. Pretesno staro poslopje je bilo prezidano in razširjeno za današnje potrebe ter moderno urejeno v smislu sodobnih pedagoško-higijeničnih načel. Stroški so znašali 540.000 šil. O poteku slovesnosti, ki je bila v nedeljo 14. okt. t. l., poroča isti list: „Poleg župana sta goste pozdravili tudi dve mali šolariki, ena v nemškem, druga v hrvaškem jeziku. Slovesnost se je začela v cerkvi, nato je dekan Mersich iz Baumgartena izvedel blagoslovitvene obrede nove stavbe. Župan Pius Pavisich je podal kratek pregled o nastanku nove stavbe. Dekan Mersich je v nemščini in hrvaščini poudaril pomen te vzgojne ustanove. Nato je povzel besedo deželni svetnik Lentsch, ki je govoril o povezavi Cerkve in šole ter posebej naglasil, kako velike koristi je za mladino, da v tej šoli uči dveh jezikov. Deželni svetnik Billes je nato še podčrtal dejstvo, da se gradščanska mladina doslej še nikdar ni zavzela takega obnašanja, ki je drugod dalo povod za nevoljo.“

Gospod deželni svetnik je gotovo imel v mislih svoječasne „spontane“ štrajke šolarjev na Koroškem, vendar mislimo, da za to ne smemo kriviti mladine, ampak že itak dovolj znane podpihvalce, katerih politična strast se ne ustavi niti pred ljudsko-šolsko mladino.

Kdor ljubi domačo zemljo in hoče, da bi jo za njim obdelovali tudi potomci, bo dal svoj glas domačim možem, ki jo bodo varovali pred škodljivimi tujimi vplivi ter edini zastopali njene resnične interese!

Nobelova nagrada španskemu pesniku Ramonu Jimenezu

Tajnik Švedske akademije je naznanil, da je letošnja nagrada za književnost bila prisojena španskemu pesniku Juanu Ramonu Jimenezu.

Nagrajenec je star 75 let in ga je ta čast takorekoč v zadnjem trenutku doletela, kajti kroži v mednarodnih literarnih krogih rek, da španski pesniki in pisatelji, pa naj so še tako zaslužni, ne stežka dočakajo Nobelovo nagrado. Tako sta morala oditi brez nagrade v boljši svet znani pesnik Machado in pisatelj Baroja.

Jimenez je imel spočetka težko življenje in borba za kruh je bila bridka. Posvetil se je pesništvu in slikarstvu ter je mnogo čital in potoval. Sprva po Evropi, potem, ko so se politične prilike v Španiji zaostrele in izbruhnile v državljansko vojno, se pa je podal na ameriški kontinent. Zopet je potoval, od Porto Rica do Brazilije, od Atlantskega do Tihega oceana. Bil je zelo plodovit pesnik in pisatelj, a zelo rad je imel tudi predavanja, na katerih je govoril o sebi.

Kljub modernim pesniškim oblikam je Jimenez v bistvu pesnik notranje zbranosti, samote in premišljanja. Svojevredna, bogata in originalna pesniška narava, ki skoraj nima vrstnikov v svetovni književnosti. Še najlažje bi ga primerjali — čeprav samo od daleč — Rilkeju.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

113

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Da so začeli celovski jezuiti čisto načrtno skrbeti za tedaj najnujnejše slovenske knjige, nam dokazuje dejstvo, da so izdali za slovarjem, slovnico, (pridigami) in pesmarico že l. 1761: tudi slovenski katekizem.

Prav v tistih letih je bilo tudi med profesorji celovškega jezuitskega kolegija vrsta Slovencev (I. Rasp, J. K. Popovič, J. K. Podriečnik ter brata Marija in Ožbald Gutsmann) in po vsej priliki sta bila Slovenca tudi Celovčan I. Csernigai (Černigoj) ter Ljubljčan J. Morack, ki sta službovala v celovškem kolegiju par let pozneje. Ako sta Rasp in Popovič sodelovala pri kakem tedanjem brezimnem koroškem slovenskem tisku, doslej ni znano, toda jako verjetno je, da je J. K. Podriečnik sodeloval pri zgornaj omenjeni nemški izdaji Bohoričeve slovnice. On je bil koroški Slovenec, doma iz Radiš (roj. 1722) in je bil najprej šest let slovenski pridigar v Celovcu, nato nekaj let profesor v ljubljanskem jezuitskem kolegiju in je zatem vnovič služboval v Celovcu, kjer je predaval moralno bogoslovje.

Še bolj verjetno je, da je pa vsaj pri izdaji Parhammerjevega katekizma že sodeloval mladi koroški jezuit Ožbald Gutsmann. Parhammer je bil vnet dunajski jezuit, ki je izdal jako praktičen izboljšan

stari Canisijev katekizem, pomnožen z novimi molitvenimi obrazci, pesmimi i. dr. Ta se je povsod tako hitro priljubila, da so ga prevajali tudi v druge jezike ter je povsod doživel mnogo izdaj. Za Slovence so izšle tedaj kar tri samostojne izdaje, in sicer v Ljubljani, v Gradcu in v Celovcu (1761). Kako velika potreba je vladala že tedaj med koroškimi Slovenci po takem delu, nam pač najizgovorneje priča dejstvo, da je moralo že naslednje leto (1762) iziti vnovič. Toda danes žal ni mogoče več ugotoviti, ali gre tu za razširjeni ponatis iste ali za dve različni prireditvi, kajti danes veljata oba primerka, ki so ju svoj čas zasledili, žal zopet za izgubljena.

Vsa ta oživljena književna delavnost, ki je postajala posebno živahna seveda v Ljubljani, pa ni mogla v tedanjih prilikah imeti še nobenega narodno buditeljskega značaja, temveč je služila le praktičnim dušnopastirskim potrebam, vendar je nedvomen dokaz vsaj nastalega zanimanja za jezik slovenskega ljudstva ter za njega upoštevanje in spoštovanje.

Toda tedaj je dovrševal svoje bogoslovne nauke na Dunaju mladi Ljubljčan, bosonogi avguštinec Marko Pohl, se tam seznanil s češko književnostjo, ki je bila že prepojena z rodoljubnim duhom in s tedanjimi prosvetlenskimi težnjami. L. 1763. se je on vrnil v Ljubljano in začel tam takoj z živahnim delovanjem, ki ni obsegalo več samo nabožnih knjig, temveč že tudi prve praktične knjige za razne ljudsko-prosvetne potrebe. Ni mu šlo več samo za to, da bi pomagal množiti le razne nabožne tiske, ki so bili potrebni za dušno pastirstvo,

temveč je bil prvi Slovenec, katerega je očitno bolelo, da je bil dotlej jezik njegovega naroda tako zapostavljen v javnem življenju, zaradi česar mu je tudi želel priboriti zasluženost veljavo. In v to svrhu je izdal l. 1768. svojo znamenito slovensko slovnico („Krajska Grammatika“), kateri je želel pozneje dodati še večji slovenski slovar.

Pohlina slovnica je bila s slovniškega vidika le malo vredna. Mož je poznal le precej izkvarjeno ljubljansko narečje, malo mu je bila znana naša stara protestantska književnost, dovoljeval si je razne nedopustne jezikovne samovoljnosti in tudi sicer ni imel potrebne jezikoslovne izobrazbe, toda k tej svoji slovnici je napisal predgovor, ki pomenja iz narodnopolitičnega vidika pač najznamenitejši naš spis vsega XVIII. stoletja. V njem je namreč kot prvi Slovenec javno in odločno nastopil proti tedanjim krivičnim prednostim nemščine na naši zemlji, prvi ponosno poudarjal vrednost, pomen in korist slovenščine, odkrito odklonil naziranje, da bi se moral kmet učiti nemščine zaradi gospode, govoril je o ogromni razširjenosti, veličini in starodavni slavi slovanstva, katerega del smo Slovenci, se pritoževal, da smo dotlej tako zanemarjali svoj jezik, ter je pozival svoje rojake k samozvesti ter k spoštovanju, ljubezni in gojitvi našega jezika. Tako je postal ta znameniti uvod prva naša narodna manifestacija, ki je naravnost odprla vrata vsemu našemu narodnemu preporodu.

(Se nadaljuje)

SELE

Veseli in žalost se vrstita v našem življenju. Obojega je bila letos deležna v večji meri Kvadnikova družina. Sredi junija je obhajala redko družinsko slovesnost: biserno poroko starega očeta in matere. Dva tedna navrh se je slavnostno razpoloženje umaknilo žalosti, ko je smrt odpoklicala biserno nevesto iz družinske srede. Sredi avgusta je prišla nova skrb: 12-letni Albin je na skednju padel tako nesrečno, da je obležal nezavesten in je šele po 16 dnevih zopet mogel govoriti. Sledilo pa je novo veselje. Prvega oktobra je sin Marko od poroke pripeljal mlado ženo mater v pomoč. Tri tedne navrh pa je zopet potrkala smrt na hišna vrata in povabila starega očeta Jerneja, naj sledi rajni ženi na oni svet. Z dopolnjenimi 84. leti je bil najstarejši faran, kmečka korenina, delaven, veren poštenjak. Mnogoštevilna udeležba ob pogrebu je pričala, kako je bil splošno spoštovan. Želimo, naj v Kvadnikovi družini z naprejš vladajo več veselja kot žalosti!

MEDGORJE

Naš letošnji misijonski novomašnik, preč. g. Cirijak Kunnacherry je že v Rimu in nadaljuje na univerzi svoje študije, prav tako je tudi v Rimu njegov ceremonijer in spremljevalec po Koroški č. g. Stern Ciril, ki tudi nadaljuje svoje bogoslovne študije na papeški univerzi. Oba prav lepo pozdravljata vse znanke in dobrotnike po Podjunju, Rožu in Zilji, kjer sta v poletnih mesecih doživela toliko lepih dni. Spominjata

PODJUNČANI!

Doslej vas je »zastopal« v Kmetijski zbornici Hermann von Mettnitz, pomagatelj grofa Thurna.

Sedaj vam pa ponujajo Dipl.-Ing. V. Mayerhoferja, mestnega škrica iz Velikoveca.

se naš vseh hvaležno vsak dan v večnem mestu Rimu. Mi jima pa želimo veliko uspeha pri njih resnem študiju!

V naši občini ne moremo pozabiti, da nas je zapustila in odšla v pokoj naša dobra in pri vseh priljubljenosti ga, učiteljica Amalija Erker. Ob slovesu so jokali naši otroci, kot kadar otrok izgubi s smrtjo dobro mamico. Pa ne samo otroci, še prav posebno težko je bilo ob njenem odhodu vsem staršem, zlasti pa materam, ki so z mirno vestjo zaupale svoje nedolžne otroke skrbni učiteljici, ki jih je vzgajala z materinsko ljubeznijo. Dobra gospa učiteljica je znala razumeti otroško dušo, saj je imela bogato življenjsko izkušnjo pri vzgoji otrok. Znala si je pridobiti otrokovo zaupanje in si osvojiti otrokovo srce. Znala pa se je tudi žrtvovati za svoje njej od staršev izročene otroke. Spoštovali so jo ne samo otroci, ampak vsi, saj je s svojim lepim vzglednim in verskim življenjem bolj vzgajala kakor z besedo. Kako je znala pripraviti otroke za sprejem prevz. g. škofa, za sprejem naših letošnjih novomašnikov! Znala je otroke pripraviti tudi za druge slovesnosti z petjem in deklamacijami in otroci so radi žrtvovali tudi sredi poletja v počitnicah čas in se pod njenim spretnim vodstvom pripravljali za lepe nastope, ki so ganili srca in razvedrili duha. Nič ni čudno, če nam je vsem težko, ko je ni več med nami. Izreka mo pa ji vsi, še posebno pa matere, priskrbno zahvalo za njeno požrtvovalno delo zadnjih desetih let na medgorski šoli, prav tako pa tudi v medgorski fari, saj je kot izkušena organistka velikokrat nadomeščala domačega organista. Naj ji dobri Bog povrne vse njeno dobro delo, ki ga je storila

Pri nas na Koroškem

med nami, obenem jo lepo vabimo naj le večkrat obišče Medgorje, kjer smo ji za vse priskrbo hvaležni.

Med nami je bil tudi msgr. Kerec in to cel teden. V kratkem času ga je vse vzbudilo. Obiskoval je posamezne družine, poseben so ga pa bili veseli naši otroci, ki bi ga radi poslušali dan in noč. Pri njegovi sv. maši je bila zbrana vsa fara, prav vse je prišlo v cerkev, kjer nam je v daljšem, a za nas še vse prekratko govoru, govoril o delu v misijonih.

Msgr. Kerec ima iz svojega nad 30-letnega misijonskega delovanja bogate življenjske izkušnje, zato nam je govoril praktično in tako med nami poživljal misijonsko misel in katoliško zavest, da smo vsi poklicani pomagati pri misijonskem delu za razširjenje vere med narodi sveta. Tako smo imeli v Medgorjah poleg indijskega misijonskega novomašnika letos še med nami apostolskega prefekta čautingske škofije prevz. msgr. Kereca. Upamo, da nas bo še obiskal, saj nam je tudi obljubil. V kratkih dneh med nami je postal čisto naš.

Praznik Kristusa Kralja je bil praznik naših mož in fantov, ki so polnoštevilno prejeli sv. zakramente in poslušali stanovsko besedo, ki jim jo je govoril na ta lepi praznik preč. g. dr. Cigan. Hvaležni smo mu

za to duhovno poživitev v fari in si ga želimo še večkrat med nami, zlasti fantje, možje in pevci.

Zelo lepo je sedaj v naši prenovljeni farni cerkvi, ko je dobila letos še nove moderne klopi, za katere so zopet farani segli v denarnico, da z darovi poplačajo njih vrednost.

Lepa doživetja, ki smo jih imeli letos, vplivajo počasi tudi na one, ki prej niso prisluhnili vabilom in prošnjam, tako se sedaj urejajo po božjih postavah nekatere družine s prejemom sv. zakona, kar je čisto prav, čeprav vzemo šele potem, ko so že zvezani, smo vseeno zadovoljni, samo da se farno življenje ureja, kot uči naša dobra mati Cerkev.

Največji obisk med nami pa je bil letos obisk prevzvišenega g. škofa dr. J. Köstnerja v obeh naših župnijah. Bil je res sončen dan ne samo v naravi, ampak v dušah vernikov: z lepo duhovno pripravo, prejemom sv. zakramentov in še posebno s poživitvijo vere. Proslavili smo tedaj in se spomnili njih srebrnega jubileja, mašništva in obenem zlatega jubileja našega g. dekana in prosta mil. g. Benetka. Ta praznik smo obnovili še slovesno na praznik Kristusa Kralja z molitvijo za našega Nadpastirja v obeh župnijah.

Globašani so pokazali pot!

DNE 11. NOVEMBRA VOLIMO VSI NAŠO „KMEČKO GOSPODARSKO ZVEZO“!

Minulo nedeljo so bili številni globaški in sosedni gospodarji kar ponosni, da so jih na njihovem zborovanju pri šteklu obiskali kar štirje govorniki „Kmečke gospodarske zveze“. Zavedali so se, da spada njihov okoliš med najpristnejše kmečke okoliše in da torej to pozornost zveze tudi zasluži.

Zborovanje je vodil g. Dumpelnik Tomaž. Najprej je podal dosedanj svetnik g. Janko Ogris obračun o delovanju našega zastopstva. Poročilo je jasno pokazalo, da naše zastopstvo nikakor ni kimalo, marveč se z vso odločnostjo zavzelo za interese naših kmetov. V zadevi starostne rente in zadeve ziljskih planin pa je bilo naravnost iniciativno. Tajnik društva Kmečka gospodarska zveza je nato izvajal načelne misli o kmetu in kmetijstvu in pokazal, da ne Bauernbund in ne Arbeitsbauernbund nočeta ali ne znata pravilno razumeti kmečkih teženj, ki temeljijo v zahtevi, da ostane kmet svoboden gospodar na svoji zemlji! Nato sta se predstavila gospodarjem nosilca zvezine listeg.

Janko Janežič in dr. Martin Zwitter in v jedrnatih besedah obljubila,

da bosta z vsemi svojimi silami in zmoglostmi služila potrebam in interesom kmetov in najemnikov Zilje, Roža, Gur in Podjune. Zaupanje svojih volilcev bosta zaslužila in utrdila s tem, da bosta v zbornici jasno in enoumno naglasila, da mora biti v zbornici končno konec zapostavljanja gospodarskih teženj in potreb naših dolin.

Globašani so izvajanjem govornikov sledili z izredno pozornostjo in pritrjevali govornikom med njihovimi izvajanj. Po g. Dumpelniku pa so ob koncu obljubili, da hočejo storiti v nedeljo, 11. novembra svojo dolžnost in voliti našo

KMEČKO GOSPODARSKO ZVEZO IN NJENE KANDIDATE V DEŽELNI ZBORNICI, OKRAJNIH IN KRAJEVNIH ZASTOPSTVIH.

Volilno zborovanje kandidatov in zaupnikov Kmečke gospodarske zveze

V soboto dne 3. novembra so se zbrali številni zastopniki „Kmečke gospodarske zveze“, kandidati in zaupniki volilne skupnosti na volilnem zborovanju v Delavski zbornici v Celovcu, da so tako skupno začrtali pot, katero naj bi šla volilna skupnost „Kmečka gospodarska zveza“ v zadnjem in odločilnem tednu pred volitvami.

Zborovanje je otvoril zbornični svetnik Janko Ogris, pozdravil navzoče zaupnike in kandidate ter izrazil zadovoljstvo nad tako številno udeležbo povabljenih.

Nato je povzel besedo tajnik Kmečke zveze Blaž Singer in v svojem referatu nakazal položaj kmetijstva na vasi, v občini, v okraju in v deželi. Nakazal je krivično razdelitev subvencij itd. ter dejal:

„Ziljane, Rožane, Gorjance in Podjunčane so v Bauernbundu doslej „zastopali“ trije zemeljski veleposestniki in sicer ing. Valentin Maierhofer, Hermann von Mettnitz in Hans Maresch, katerega posest meri nad 9.000 ha. Freiheitliche Bauernschaft pa je že leta 1953 potegnila iz zbornice svojega zastopnika in na njegovo mesto imenovala zastopnika iz nemškega predela Koroške.

Volilna doba 1951–1956 je soupadla v čas, ko je po eni strani ponehal dotok denarja iz Marshallovega plana, po drugi strani pa so o cenah kmetijskih pridelkov pričeli odločati prekupčevalci in konzumenti. Položaj na vasi je pričel postajati vedno

težji. Naše zapostavljene in v gospodarskem razvoju vedno bolj zaostajajoče kmetije živijo takorekoč le še iz najpotrebnejših za log lesa. Številna in težka so vprašanja kmečkih ljudi, ki niso rešena in za katerih rešitev bi Kmetijska zbornica morala delati. Kmečki delovni človek je postal najslabše in socialno najmanj zaščiteni delavec, delati pa mora daleč več in težje, kakor ljudje v drugih poklicih.

Najtežje je ta razvoj zadnjih let prizadel kmečkega človeka naših vasi. Vsa leta zapostavljen potrebuje v sedanjem vrtincu gospodarskih dogajanj največ opore in podpore. Njegovega glasu in njegovih potreb gospodje v Kmetijski zbornici vendar nečejo slišati.“

Temu so sledili govori kandidatov. Najprej je povzel besedo g. Janko Janežič, ki se je v svojem lepem in v srce segajočem govoru predstavil kandidatom in zaupnikom in obljubil, da bo zastopal v bodoči periodi v Deželni kmetijski zbornici interese slovenskega kmeta. Poudaril je, naj se oklenemo še tesneje domače grude in naše domače slovenske zemlje. Ljubimo jo z gorečim srcem, z vsemi svojimi močmi, čeprav se morda dostikrat ne zavedamo te silne ljubezni. Če imamo torej tolikšno ljubezen do svoje rojstne grude, tedaj je naša sveta dolžnost, da povečujemo tudi v dejanju, kar ljubimo. Dokler bomo ljubili svo-

Dopis iz kraja severno od Drave:

Čemu toliko razburjenja?

Živim v kraju, kjer se otroci v šoli učijo tudi slovensko. Šola je itak pretežno nemška in otroci se seveda naučijo nemščine v šoli neprimerno bolj nego slovenščine, a nekaj je le. Saj se v dobi pred drugo svetovno vojno in potem ob času Hitlerjevega tisočletnega kraljestva otroci v šoli sploh niso slovensko učili, tako da se niti brati niso naučili slovensko. To je zdaj boljše.

Imamo jako pametnega nadučitelja, ki gleda na to, da bi se otroci tudi nekaj slovensko naučili v šoli. On se je sam potrudil, da bi se naučil slovensko, ne dela bedaste razlike med „windisch“ in „slowenisch“, kajti vsak pameten človek ve, da ima vsak jezik svoja narečja in da se morajo po vsem svetu in pri vseh narodih otroci v šoli učiti pismenega ali književnega jezika.

Pri nas se nihče ne pritožuje nad tem, da se otroci v šoli učijo tudi slovensko. Vsem se to zdi nekaj naravnega in samo ob sebi umevnega. Otroci se radi učijo tudi slovensko v šoli, to pa zato, ker jih nihče ne hujska proti slovenščini.

Vse to razburjanje zaradi pouka slovenščine v šoli se mi zdi nekaj umetnega. Tam, kjer ljudi nihče ne hujska proti slovenščini, je to razburjanje nepoznano. Nehajte ljudi hujskati proti pouku slovenščine, pa se nihče ne bo razburjal zato, če se otroci v šoli učijo tudi slovensko!

O spomin

Močilnikovi Jeri v Libučah

Grob, v katerega smo položili Močilnikovo Jero, rojeno Podričnik, na libuškem pokopališču, je že zaraslo cvetje in to cvetje je že tudi slana pomorila. Pozno je, a Jeri je zaslužila, da se je v teh dneh spomnimo. Saj je bila žena starega, kremenitega kova. V mladih letih je zapustila očetovo hišo, Boglovo pri Mežici, in prišla služiti k Močilniku v Libučah, kjer je vzorno opravljala poleg Močilnikove matere vsa gospodinjska dela. Po nesreči na skednju je zgubila desnogo. Ta naloženi križ je bil silno težak, a nosila ga je s tiho potrpežljivostjo. Njena umetna noga je morala z zdravim vred korak za korakom, dan za dnem za gospodinjskimi opravili. Tako je zvesto služila Močilnikovi družini dolgih 28 let. Med vojno, ko je bila družina izseljena, je bila Jeri hiši mati, gospodinja in gospodar, zvesti čuvar strehe in grunta. Ko so se lastniki Močilnikove hiše vrnili, ni bila njena ljubezen in skrb do hiše nič zmanjšana.

Jeri pa je bila tudi zvesta služabnica božja. Skrbela je za okras libuške cerkve. Ob žegnanjih je vodila mlade venčarice, ki so ob večerih pletle vence. Hišna okenca so bile njene gredice in grobovi svojcev njeni vrtički. Njena pot od praga do farne in do bližnje libuške cerkve je gotovo posuta z njeno bolečino in vse stezice na Močilnikovem gruntu z njenimi žulji. V trpljenju in v odpovedi svetnih naslad je njeno srce obnemoglo. Dalje časa je hirala in je v lepem poletju izdihnila svojo od dobrih del bogato dušo.

Bog ji daj dobro! Našemu ženstvu pa naj bo svetel vzor.

jo zemljo, ki jo obdelujemo in se bomo borili za njo, tako dolgo naš narodni obstoj ni ogrožen. V zaključnih besedah govornik še apelira na navzoče zaupnike, da v zadnjem in odločilnem delovnem tednu napravijo vse, kar bi bilo za dober uspeh predstoječih volitev potrebno. Volilni uspeh je odvisen od tega, v koliko se bo nam posrečilo zajeti naše sosede v pravem smislu. Če bomo vsi napravili, kar zmoremo, pravi govornik, potem tudi uspeh dne 11. novembra nikakor ne bo izostal.

Zbornični svetnik Ogris se mu zahvaljuje za bodrilne besede in ponovno poudarja, da se teh zadnjih osem dni res žrtvujemo in tako uresničimo vse predpriprave za uspešen izid volitev.

Za g. Janežičem je govoril drugi kandidat (Nadaljevanje na 5. strani)

Po občinah, kjer vladajo socialisti in zastopniki njihovega Arbeitsbauernbunda so zemljiške doklade (Grundsteuerumlage) povsod povišali. S tem so prizadeli le prave kmete, kajti ta dajatev se odmerja po površini zemlje. »Delavski kmetje« z njihovimi vrtiči pa seveda s tem niso prizadeti. Ti se sedaj potegujejo za naše glasove. Ne pluj v lastno skledo!

Preseljitveno naznanilo

OPTIK

SEDAJ CELOVEC — KLAGENFURT
10.-OKTOBER-STRASSE 23

OD LETA 1795
na veliko in na drobno

Josef Kometter & Sohn

izdelovanje rokavic
KLAGENFURT, ALTER PLATZ 32

Kmetje, najemniki in užitkarji!

V nedeljo bomo volili krajevne kmečke odbore, odbore okrajnih kmečkih zbornic in občni zbor Kmetijske zbornice.

Govorniki, agitatorji in tisk drugih volilnih strank, predvsem Kärntner Bauernbund in Freiheitliche Bauernschaft, v volilni borbi niso štedili s samohvalo in obljubami. Kaj lahko pričakujemo od njihovih obljub, vemo iz preteklosti in vidimo po njihovih kandidatih.

Naše izkušnje v zadnjih letih so bile vedno drugačne od obljub, ki smo jih slišali. Plačilo zastopnikov na listah teh strank, ki so jim mnogi tudi iz naših krajev zaupali svoj glas v stanovskem zastopstvu je bilo: nadaljnje zapostavljanje, nadaljnje prikrajševanje pri gospodarski pomoči v prid in dobro zemljskih veleposestnikov in bogatih severnih predelov dežele.

Edino volilna skupnost „Kmečka gospodarska zveza“ je v zadnjih petih letih odločno zastopala koristi in neumorno tolmačila potrebe južnega predela Koroške. Le ta nas ni razočarala in je bila s svojimi zahtevami v Kmetijski zbornici gonilna sila v borbi za enakopravnost kmečkih ljudi in posebej za popolno enakopravnost ziljskih, rožanskih, gorjanskih in podjunskih kmetov.

Volilna skupnost „Kmečka gospodarska zveza“ bo v Kmetijski zbornici tudi v bodoče odločno nadaljevala borbo za enakopravnost kmečkih ljudi južno koroškega ozemlja. To so še posebej zaprilegli njeni kandidati na svojem sobotnem zborovanju v Celovcu.

Kandidati „Kmečke gospodarske zveze“ so sinovi naših vasi, ki poznajo naše trdo in mučno življenje.

Ostale stranke nimajo iz naših vasi toliko kandidatov na izglednem mestu, kolikor bi odgovarjalo številu volilnih upravičencev. Mi pa ne moremo dajati glasov v Kmetijsko zbornico veleposestnikom in ljudem iz severnih predelov, ker naših težavnih razmer in potreb ne poznajo.

Svoj glas hočemo in moramo dati svojim kandidatom, kandidatom volilne skupnosti „Kmečke gospodarske zveze“.

Kdor ne gre na volišče, bo pomagal k izvolitvi veleposestnikov in kandidatov iz drugih predelov.

VITAMINI V ŽIVINOREJI

Živiljenjsko važne hranilne snovi so vitamini, ki jih že prav dobro poznamo. V zdravilstvu jih uporabljamo in zlasti otroci jih morajo imeti dovolj za pravilno rast in zdravje. Hranilne vrednosti nimajo, pač pa pomagajo pri prebavi hrane, pri delovanju žlez v telesu, utrjujejo živce in urejujejo njih delovanje; pospešujejo rast telesa ter odpornost proti boleznim. Poznamo jih že veliko število, a za nas živinorejce so najvažnejši vitamini A, B, C, D, E.

Kakor že imenovane hranilne snovi, tako tudi vitamini nastanejo v zelenih delih rastlin, — pri asimilaciji. Če jih v krmi primanjkuje, kar se more zgoditi le v zimskih mesecih, ko krmimo slabo shranjeno in sušeno krmo, ki je pokošena ležala v deževju na tleh, se opazi na živalih neka oslabelost in manjša mlečnost. Živali ne jedo z apetitom in so izbirične v hrani. Zato slabijo in nastane zastoj v rasti. Končno se pokaže manjša odpornost proti boleznim in manjša rodovitnost.

Naj ne bo odveč, da si te vitamine malo pogledamo. Vitamin A najbolj pospešuje rast in zdravje telesa. Dokaz, da ga

v hrani primanjkuje, je slaba rast telesa, tudi dlaka in rane se ne celijo. Kjer ni dovolj dobrega sena in silosno-skisane krme, je treba, zlasti mladim živalim in kravam molznicam, pomagati z vitaminskimi zdravili, pa tudi dajati ribje olje, ribjo moko itd.

B vitaminov je več vrst in se medsebojno dopolnjujejo pri prebavi hrane. Največ vseh vrst B vitaminov ima pivovarski kvas ali droži. V poletnih in zimskih mesecih ga dobi žival v dobri krmi in močnih krmilih (žitju).

C vitamin je glavni pri prebavi beljakovin. Če ga ni dovolj v krmi, živali slabijo, postanejo slabokrvne, dobijo oteklino sklepov, zobje se majoje, dlesni krvavijo itd. Največ ga je v zeleni krmi in skisani-silosni. Nekoliko tudi v dobro posušenem senu in deteljah, ki smo jih sušili na ostrveh. Vitamin C vročina uniči. Zato je tako važno, da krmimo praščem le svežo zeleno krmo; kuhano ali dušeno samo krompir.

D vitamin zadržuje rudninske snovi v telesu. Rahitičnim živalim ga primanjkuje. Ta vitamin je močno v zvezi z ultravioletnimi žarki, ki mu tudi najbolj pomagajo

drugi. Tozadevno vseh zadnjih deset let ne prenehajo pritožbe, predvsem v območju celovške in beljaške mlekarne. KGZ je že 1952 stavila predlog, da se mlekarne decentralizirajo in da se ustanovijo krajevne mlekarne zadruge (Milchliefergenossenschaften). S tem bi producenti mleka dobili večji vpliv na merjenje in ceno. Ker to gospodom od Bauernbunda ne gre v račun, ta predlog do danes ni bil obravnavan.

Odkar so pričele cene kmetijskih potrebščin vedno bolj uhajati cenam kmetijskih pridelkov, je v zbornici na dnevnem redu ureditev agrarnih cen. Vzroka za to je dovolj. Konzument mora plačati kmečki pridelek prekupčevalcu za eno do dve tretjini dražje, kakor plača prekupčevalec kmetu.

Kmečka gospodarska zveza stoji že ves čas na stališču potrebe zanesljivega odkupa ter pravičnih in stabilnih cen.

Že v februarju 1954 je zahtevala, da se za klavno živino, prašiče in krompir ter izdelke iz njih uredi isti stabilni sistem odkupa in cen kakor za mleko in krušno žito. Takrat so se vsi smejali. Eno leto pozneje so se vsi potegovali za isto ureditev v okviru splošnega zakona v kmetijstvu.

Kakor v teh, tako je tudi v drugih primerih obveljalo v občnem zboru le to, kar je Bauernbund najbolj odgovarjalo.

Ko smo bili za otroške doklade kmečkim družinam, je bil Bauernbund proti, če smo zahtevali zvišanje cene mleka, Bauernbund te potrebe ni čutil, starostni renti kmetom se je upiral do lanske jeseni.

Virilnemu glasu Zveze slovenskih zadrug, enakopravnosti slovenskega jezika v poslovanju zbornic in pomoči slovenskim kmetijskim šolam pa so se doslej upirali vsi.

pri njegovem delovanju in razvoju. Zato je zlasti za mlade živali neobhodno potrebno, da so čim več zunaj na svežem zraku in soncu. Zlasti planinski-višinski pašniki so v tem oziru boljši kot nižinski. Vitamin D, ki ga dobi žival v krmi, je v neki začetni obliki. V dokončno obliko pa pride šele v telesu pod vplivom sončnih-ultravioletnih žarkov, ki obsevajo kožo. Iz tega je tudi razvidno, da je boljša krma s sončnih travnikov kot s senčnih in tudi iz zasenčenih sadovnjakov. Rahitičnim in slabo rastočim živalim dajaj-

V splošnem je v dobro shranjeni krmi toliko vitaminov, da jih tudi v zimskih mesecih ne more primanjkovati, zlasti, če imamo poleg dobre suhe krme tudi dobro pripravljeno silosno-skisano krmo in v zalogi dovolj krmilne pese. Vitaminom pa pomaga do polne moči in razvoja sonce, ki jih podpira pri ustvarjanju novih, zdravih telesnih stanic, pri pravilni prebavi hrane. Živali, ki so na dobri paši in čim več na svežem zraku in soncu, si morejo že v poletnih mesecih

Vsak glas je odločilen!

mo vsaj ribje olje in mleko ter vitaminska zdravila, pa dovolj dobre paše na sončnih straneh. Veliko ga je v jajčnem rumenjaku. Otroci smo se čudili očetu, da je v zimskih mesecih dajal teletom med mleko raztepena jajca in žličko ribjega olja. Poleg tega pa smo morali vsak dan tudi v zimskih mesecih v opoldanskih urah gnati teleta na sonce, četudi je bil visok sneg.

Za uspešno živinorejo je nad vse važen vitamin E, ki urejuje pravilno pojanje, pravičen razvoj mladice v materinem telesu in pravičen, po možnosti lahek porod. Tudi visoka mlečnost je v zvezi z E vitaminom. Največ ga je v kalečem žitnem zrnju, v detelji, lucerni in senu, ki je rastle na sončnem travniku, le okopavinam ga primanjkuje.

nabrati v telesu potrebno zalogo vitaminov za zimski čas.

Najbolj bogata na vitaminih je zelena trava, detelja, lucerna in silaža. Od okopavin pa le v prvi vrsti korenje in rumena poljska koleraba, na drugem mestu pa krmilna pesa. Tem okopavinam primanjkuje le vitamin E. Od žitaric ima rumena kora vitamine A, B in E; — oves B in E, — a ječmen pa že samo vitamin B. Pogače ali tropine oljnih rastlin (sončnic, lanenega semena itd.) pa imajo v manjši meri vitamine A, B, D in E, le za vročino občutljiv vitamin C je uničen. Ribje olje ima veliko vitamina A in D. Pivovarske droži ali tako imenovani krmilni kvas pa samo veliko vitamina B.

Mojega glasu ne bom dal ne gosposkim kmetom (Bauernbund) in tudi ne nedeljskim kmetom (Arbeitsbauernbund), še manj pa bivšim Hitlerjevim hlapcem pri »Freiheitlicher Bauernschaft«, temveč

bom volil „Kmečko gospodarsko zvezo“

KINO

V nedeljo, dne 11. novembra bodo na željo Katoliške filmske komisije predvajali sledeče filme: (Rimske številke pri filmih pomenjajo oceno po stopnjah).

Podkloster: „Die Caine war ihr Schicksal“, I

Pliberk: „Canaris“, III

Dobrla ves: „Peppino und Violetta“, I

Borovlje: „Das Geheimnis des Marcelino“, I

Celovec: Precht: „Beichtgeheimnis“, IV
Peterhof: „Und nicht als ein Fremder“, IV

Heidelichtspiele: „In den Bergen wohnt das Glück“, II

Sinča ves: „Ludwig II“, IV

Velikovec: „Ein Herz und eine Krone“, II

Upravno vodstvo Oberkärntner Molkerei in Villach, reg. Gen. m. b. H. — Zgornjekoroške mlekarne reg. zadr. z o. z. v Beljaku v globoki potrtosti sporoča, da je po tragični nesreči dne 30. oktobra 1956 izgubilo svoja dva gospoda

Dipl.-Ing. Walter Tscheppe-ja

DIREKTORJA

in

Herberta Bogensperger-ja

OBRATNEGA VODJO

Njuno življenje je bilo najpožrtvovalnejše izpolnjevanje dolžnosti in predanosti v ljubezni do ustvarjalnega dela.

Našima preminulima sodelavcema bomo ohranili časten in trajen spomin.

Skupna svečana blagoslovitev je bila v petek, dne 2. novembra 1956. ob 16. uri v „Waldfriedhofu“ — Gozdnem pokopališču v Beljaku, kjer so položili v družinsko grobnico g. Herberta Bogensperger-ja.

G. direktor dipl.-ing. Tscheppe je bil položen k zadnjemu počitku v Celovcu, Annabichl ob 10.30 uri dne 3. nov. 1956 v družinsko grobnico.

Sveta maša zadušnica je bila brana v ponedeljek, dne 5. nov. 1956 ob 8. uri v mestni župni cerkvi sv. Nikolaja v Beljaku.

Villach — Beljak, dne 5. novembra 1956.

DER VERWALTUNGSKÖRPER DER
OBERKÄRNTNER MÖLKEREI IN VILLACH

UPRAVNO VODSTVO ZGORNJEKOROŠKE
MLEKARNE V BELJAKU

Volilno zborovanje kandidatov in zaupnikov Kmečke gosp. zveze

(Nadaljevanje s 4. strani)

dat za Deželno kmetijsko zbornico g. dr. Mirt Zwitter, ki je v jednatih besedah nakazal položaj ziljskih planin, mlekar, kri- vično razdelitev subvencij, mačehovsko opravljanje naših krajev itd. Ker se gospod je v Kmetijski zbornici verjetno boji- jo ose- be, ki bi jim povedala resnico v obraz, za- to so na vsak način hoteli preprečiti njemu kandidaturu v občni zbor Kmetijske zbor- nice. Ta načrt se pa nemški gospodi ni po- srečil.

Mirko Kummer, pd. Črčej, župan iz Bla- ta, je kot zastopnik velikovškega okraja do- bro nastopil in pojasnil razmere v velikov- ški okrajni kmetijski zbornici.

Ob koncu se je razvila še živahna debata, pri kateri je prišlo v prvi vrsti do izraza za- dovoljstvo vseh navzočih, da je bilo mogo- če ustvariti volilno skupnost.

Dosedanje delo kmetijske zbornice

Sedanja večina v Kmetijski zbornici ni vzela po zakonu določenih pravic samo kra- jevnim kmečkim odborom in odborom okraj- nih zbornic temveč jih v veliki meri odvze- mala svojemu občnemu zboru. Komandiral je le prezidij.

Zastopnika Kmečke gospodarske zveze g. Dumpelnik in g. Ogris sta se vsako leto na novo zoperstavljala takim oblikam dela, ven- dar se njeno mnenje ni upoštevalo.

Na ceno mleka kmečki človek ni- ma vpliva, odkar mu merijo maščobo v njem

ČESTITAMO

Pred kratkim je imel Klub koroških slovenskih akademikov na Dunaju svoj letni redni občni zbor.

Za predsednika je bil izvoljen stud. med. vet. Marko Dumpelnik iz Štebna v Podjuni, za tajnika pa stud. juris Apovnik iz Libuž.

*

K filmski nedelji 11. novembra

Po vsem svetu se nahaja trenutno več kot 100.000 kin, katere obišče tekom leta deset milijard obiskovalcev. V Avstriji sami prodajo letno 100 milijonov kino-kart in naša država spada s 1000 kini k državam, ki imajo največ kino dvoran sveta. Zato je primerno, da se za filmsko nedeljo, ki jo bomo obhajali v nedeljo, dne 11. novembra, nekoliko poglobimo v filmsko razpravo.

Kaj pa je pravzaprav film? Film je še zelo mlad. Leta 1895 so otvorili v Parizu prvi film. V kratkem času si je film osvojil svet, razširjen je po vseh kontinentih in bi brez njega moderni svet ne bil popoln. Tudi podeželje je film že zajel in težko boš našel kakšno vas, ki bi se hotela ubraniti filma.

V velikem gledano je film precej kompliciran pojav, katerega je treba osvetliti iz raznih strani. Najprvo je seveda film gradivna tehnična iznajdba. Potem spada tudi v svet umetnosti in končno lahko z njim zasluži ogromno denarja (je torej tudi trgovanje) in navsezadnje je film neko silno sredstvo, ki močno vpliva na gledalce. In ker pa gre pri filmu večinoma samo za zaslužek, polagajo dostikrat malo važnosti na njegovo umetniško in pravno odgovornost.

Film je otrok tehnike in kot takšen stoji še vedno v razvoju modernega časa, ki se je pričel s molčečim filmom in je preko barvnega in ton-filma prišel trenutno do modernega cinemascope filma na širokem platnu. In ta razvoj bo še seveda še naprej.

Imamo sicer zelo veliko filmov, ki res ne pomenijo prav nič, po drugi strani pa imamo tudi vrsto filmov, katere s pravico lahko imenujemo umetniško delo. („Die Faust im Nacken“, „Verbotene Spiele“, „Vor Sonnenuntergang“, „Geheimnis des Marcelino“, „Jenseits von Eden“, „Der velorene Kontinent“.)

Seveda so ti umetniško dragoceni filmi samo majhen del celotne filmske produkcije. Gospodarsveni vidik pa igra pri tem odločilno vlogo. En sam film stane več milijonov šilingov in producent mora že vnaprej imeti garancijo, da bo čim več ljudi plačalo vstopnino. V ospredju velike mase povpreč-

Za mladino in prosveto

nih filmov pa je torej špekulacija na senzacijsko poželjivost.

Ta ugotovitev nam kaže, da problemi okoli filmov niso kar tako enostavni. Zahteve po нравnih dobrih in umetniških filmih ovirajo dostikrat razne neprilike in težave. Vendar pa bo treba prodreti tudi do tega, da bodo vrteli pretežno res dobre in kvalitetne filme. O tem bomo še pisali. K filmski nedelji pa obljubimo, da bomo, kar se tiče filmskih vprašanj in predvsem gledanja filmov, v bodoče bolj previdni in se o vsakem filmu prej prepričali, kako življenjsko raven vsebuje.

Naj bi ne določevali v raznih barvah nališpani lepaki obisk kina, ampak res naše iskreno prepričanje ali je res film dober ali ne. Po papeževi filmski okrožnici „Vigilante Cura“ — je vsak katoličan dolžan, da se pred obiskom kina prepriča o moralno-nravstveni vrednoti filma. Vprašanje za filmsko nedeljo: kako pa je v vaši fari s filmsko kritiko? Ali je farni filmski referent — če ga sploh imate — aktiven in ali napravite od časa do časa filmske diskusije?

vor: „Saj pridejo gospod s filmom, kaj boste godrnjali.“ Res čudimo se, da more duhovnik — ko dobro ve vsak duhovnik, da se ne sme niti ob sobotah poročati, da se s tem prepreči ples — tako motiti sobotni počitek in pripravo na nedeljo?

Slišali smo tudi žalostno, a resnično pritožbo medgorskega gospoda v postu, naj jo kar navedem, kot se je res zgodilo: Na Cvetni petek v postu je bila v podgrajski fari duhovna obnova in zvečer pridiga prav za mladino. Pa je morala izostati, ker je vse šlo v kino. Drugi dan pa je izjavil nek faran, ki ni ravno vzglednega življenja: „Sreča, da medgorski gospod župnik ne pride v kino. Če bi bil namreč sinoči v kinu, bi ves mesec pridigal proti kinu.“ Res žalostna izjava, kajti film je bil v resnici zelo slab in to se zgodi med duhovno obnovo, na cvetni petek zvečer. Kako se to ujema z resnostjo časa in duhovno obnovo, bo pa vsak pameten človek vedel presoditi. Kaj pa k temu rečejo višji cerkveni predstojniki? Ali tega nič ne vedo? Saj se res čudimo, da v vseh treh farah ne slišimo nikoli nobene besede protesta proti vsemu temu!

Res smo zaskrbljeni starši, saj imamo otroke, ki odrasčajo. Kako dolgo bomo morali gledati vse to tako mirno? Filmni naj bodo moralno dobri, ki naj poučujejo in razvedrijo duha, ob primernem času. V mesecu majniku naj ne motijo lepih pobožnosti in posebno naj ne motijo sobotnih večerov na tako žalosten način, kot nam to dokazujejo dejstva, ki nas starše bolijo! Le dobri filmi bodo vzgajali; tega pa potrebuje današnja mladina ravnotako kot vsakdanjega kruha! Mislimo, da bo ta naša pritožba iz zaskrbljenega srca v skrbi za naše otroke našla vsaj človečansko razumevanje in se ne bo ponavljalo v bodoče, kar smo do sedaj doživljali!

Zaskrbljena oče in mati.

Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Volimo torej našo domačo KMEČKO GOSPODARSKO ZVEZO!

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Občni zbor zveze absolventk gospodinjstkih šol

Lep sončen dan dne 21. oktobra je privabil mnogo nekdanjih gojenk naših gospodinjstkih šol na letni občni zbor Zveze absolventk v Tinje. S tem občinim zborom je bilo združeno tudi romanje, saj so Tinje stara Marijina romarska pot.

Ob 11. uri smo se zbrale v farni cerkvi v Tinjah, kjer je daroval za nas sv. mašo preč. g. župnik Srienec. V lepem nagovoru je župnik Srienec nakazal, kakšen naj bo lik današnjega dekleta in žene.

Po kosilu, katero so nam pripravili v gospodarski šoli, so nam dekleta iz št. Ruperta zarajala in zapela na prostem — na trati. G. ravnatelj nam je pokazal tudi gospodarska poslopja tinjske šole, tako da smo se prepričale, da se imajo naši fantje v kmetijsko-gospodarski šoli kar dobro.

Popoldne ob pol 2 pa se je pričel v prosti občni zbor. Pričeli smo ga s pesmijo in deklamacijo. Temu je sledil govor gđ. Milke Hartmanove o rožnem vencu, ker smo se nahajali ravno v mesecu rožnovenke Kraljice. Nato nam je podala tajnica

Na očetovem grobu

Mnogo let je že minulo,
kar si se preselil v raj;
dosti cvet se je osulo
na gredicah od tedaj.

Zdaj nad zvezdami prebivaš,
kjer ne moči čela znoj;
zemlja je prahu peščica
v globočini pod teboj.

Tamkaj piješ iz studenca,
ki izvoljene krepča;
ne straši nobena senca,
vse se blaženo smehlja.

Vem, da vedno gledaš name,
tvojo skrb še zdaj poznam;
neprestano prosiš zame,
lajšaj breme mojih ran.

Daj, da se pod tvojo palmo,
oče, truden ohladim;
Ti me po strminah vodi,
da Te srečno dohitim.

Takrat pridi mi naproti,
ko odhajal bom od tod.
Ti mi bodi spremljevalec
ter mi kaži kam in kod.

Limbarski

ZA DOBRO VOLJO

Olajševalna okolnost

Sodnik: „Torej priznate, da ste rekli sosedu osel? Da ste le mogli kaj takega izblekniti!“

Obtoženec: „Dostavil sem pa tudi, da je osel prve vrste, kar blagovolite upoštevati kot olajševalno okolnost.“

Zastonj bi ženo prodal

Žena: „Brala sem, da divjaki prodajajo svoje žene. Ali bi ti mogel storiti kaj takega?“

Mož: „Nikakor draga ženka. Oddal bi te zastonj.“

To je pa snaga

Stric: „Zakaj se vedno ne umivaš? Saj se ti kar na obrazu vidi, kaj si jedel danes!“

Jakec: „No kaj sem pa jedel?“

Stric: „Jajčka.“

Jakec: „Nak, striček! Jajčka sem jedel že predvčerajšnjim.“

Pritožbe staršev proti filmskim predstavam

Iz Radiš smo prejeli sledeči dopis, katerega objavljamo v celoti. Članek je pisan sicer iz krajevnega vidika, toda mislimo, da velja v glavnem tudi za vsako drugo faro.

(Op. ured.)

Pred kratkim smo imeli pri nas na Radišah blagoslovitev novih zvonov in prenovljene farne cerkve. V sosednjih dveh farah pa so imeli kar dve novi maši in še druge večje slovesne praznike. Vse to poživlja versko življenje v naših ljudeh, ki se tako malo zavedajo svojih krščanskih dolžnosti.

Velika skrb za nas starše pa je naša mladina. Današnja mladina ni več taka, kot smo bili mi pred tridesetimi leti, dancs mladini ne zadostuje radio v hiši, želi si vedno več in več. V prostih dnevih praznikov bi se mladina najlepše zaposlila na ta način, da bi sodelovala v skupnem delu v prosvetnih društvih in prirejala igre, ki so zadnja leta na Radišah tudi zelo redke, v sosednjih farah pa vse spi, čeprav imajo zmožne fante in dekleta, ki bi lahko zaigrali tudi težje igre in ob praznikih razveselili mlade in stare.

Naši kraji so oddaljeni od mesta le malo, toda ceste so zelo zanemarjene, celo leto jih nič ne popravljajo, zato mladina ostaja bolj doma. Nič pa ni čudno, ako se z zanimanjem vse udeleži filmskih predstav, ki pri nas niso vsakdanja reč, ampak bolj redke. Tam, kjer imajo redno film, postane vsakdanji, kot radio v hiši in ni nobenega zanimanja zanj, pri nas pa gre gledat film mlado in staro in mnogo je tudi takih, ki po eni uri ali celo dveh — ko je konec filma, ne vedo povedati, kaj so gledali in če so sploh kaj razumeli, kaj jim je film predstavljalo. No pa saj vsakemu privoščimo razvedrilo in veselje, toda pri teh filmskih predstavah ni vse, kot bi moralo biti, zato je prav in imamo starši pravico, da vsej javnosti povemo, kaj nas res boli!

V zadnjih letih so bile nekatere predstave, ki so bile le za odrasle. Odgovorni vzgojitelji so svarili in opominjali šolske otroke, da ne smejo k temu ali onemu filmu. Čudimo se pa, da filmski podjetnik, ki pozna film, predno se vrti, ni prav nič preprečil vstopa mladini, ki še obiskuje šolo. Bi kdo rekel, zakaj pa starši pustijo, toda kje pa vedo kmečki starši, kaj se bo videlo v filmu?

Privoščimo mladim ljudem veselje, toda v mejah,

kjer je morala na mestu. Tu moramo povedati, da nas zelo boli to, da so te filmske predstave v poznih nočnih urah in še bolj žalostno pa je to, da se mladina po končani filmski predstavi ne vrne takoj domov, ampak prečuje noč do jutra. Tega početja seveda ne moremo odobravati. Nas starše boli najbolj dejstvo, da so filmske predstave ob sobotah zvečer in to ob pozni uri. Pa naj postrežemo javnosti kar s točnimi dnevi, ne bomo sicer vseh navedli, le take hočemo povedati, ki kažejo težo moralne odgovornosti, ki jo ima tisti, ki pri nas prireja filmske predstave:

Velik praznik smo imeli dne 21. oktobra na Radišah in sicer posvečevanje zvonov in blagoslovljanje prenovljene cerkve ter zvonika. In priprava na ta lepi dan za Radiše in okolico je bila s tem, da se je v pozni nočni uri vršil film in potem pa se je nadaljevalo ponočevanje do jutra, saj nama je tožila dobra mati: „Šele ob 3 zjutraj so se naši vrnili domov.“ Lepa priprava na nedeljo, ki ostane brez sv. maše, ker jo prespijo. Ali bi ne bilo primernejše, ako bi bil film ob nedeljah popoldne, pa bi se do večera vrnili na svoje domove, kajti nekateri imajo daleč po uro in še več do doma.

Drugi zelo žalostni primer: Kdo se ne spominja lepega mladinskega praznika v letošnji pomladi, na kvatno nedeljo v Celovcu, ko je bila zbrana mladina iz vse dežele? Veličastno je bilo že v soboto zvečer, toda naša mladina tam ni bila navzoča, kajti po treh farah so jo plakati vabili, ne v Celovec, ampak k filmski predstavi. Zastonj so bila domači duhovniki našim fantom in dekletom; film jih je bolj vlekel, ker je pač „izredna reč“ in doma po vrhu. Torej na samo kvatno soboto zvečer, istočasno ko je bil začetek mladinskega praznika v Celovcu, se je pri nas vrtel film. Po filmu pa seveda do jutra skoz. To lahko potrdijo žalostni starši, ko se je ta in oni vračal zjutraj domov in ostal v nedeljo popoldne v postelji. Katera mati bi se ne zjokala ob tako žalostnih primerih? Če mladino svarimo, potem dobimo navadno odgo-

Ker ljubimo našo zemljo, bomo volili njene sinove na listi KMEČKE GOSPODARSKE ZVEZE!

Absolventke gospodinjstkih šol na občnem zboru v Tinjah

Munro-Saki:

ODPRTO OKNO

(Nadaljevanje in konec)

„Upam, da vas Vera ni dolgočasila,” je drobila.

„Nasprotno, prav zanimiva je bila,” je odgovoril Framton.

„Upam, da vam odprto okno nič ne dela. Moža in brata imam zunaj na lovu. Pričakujem jih vsak čas. Vselej pridejo od te strani. Na sloke so šli. Spet mi bodo zapacali preproge. Takšni ste moški, ali ne?”

Vedro je kletkala o lovu, pičlosti pernatih divjadi in o izgledih za race prihodnjo zimo. Framtonu je postajalo od trenutka do trenutka mučnejše. Zaman je brezupno poskušal, da bi speljal pogovor na kaj manj pošastnega, zraven tega pa se je zavedal, da je deležen le polovične pozornosti, ker so oči gospe neprestano uhajale nekam skozi odprto okno na travnik za njim. Zares nesrečno naključje, ki ga je prineslo sem ravno na to žalostno obletnico!

„Vsi doktorji soglašajo, da sem potreben temeljitega počitka. Izogibati se moram vsega takšnega, kot so prehudi telesni napor. Zlasti prehudih živčnih razburjenj se moram varovati,” je pojasnjeval in se bridko motil, če je mislil, da so vsi ti domačini in priložnostni znanci kakor volčje na slednjo najmanjšo podrobnost o slabostih novodošlecev, o vzrokih njihovih boleznih in načinu zdravljenja. „O dieti si niso tako edini,” je nadaljeval.

„Ne?” je vskočila gospa z glasom za katerega se je v zadnjem trenutku skrilo zdehanje. Hip nato pa se je veselo zdrnila in postala popolnoma zbrana — toda ne zaradi Framtonovega govorenja.

„No, so vendarle prišli!” je zaklicala. „Ravno pravi čas za čaj in saj sem rekla, blatni čez oči!”

Framton je vzdrgetal. S sočutnim razumevanjem je pomenljivo pogledal nečakinja, toda njenega pogleda ni srečal, ker je

otrok z zbegano grozo v očeh nepremično buljil skozi okno. Mrzel sunek neznanega strahu ga je na mestu s stolom vred tako vrgel okoli, da je mogel tudi sam videti na tisto stran, kamor sta gledali ženski.

Čez travnik proti oknu so iz motne globine polmraka prihajale tri postave: vse tri s puškami pod pazduho: ena je bila odeta v bel plašč. Tesno pri kolenih jim je utrujeno capljaj majhen rjav pes. Glasno so se bližale hiši. Ko že niso bile več daleč, se je oglasil še mlad, hripav glas: „Saj pravim Bertie, zakaj se mi izmikaš?”

Več Framton ni prinesel. Divje je pograbil palico in klobuk. Kako je na vrat na nos prišel skozi večna vrata in po peščen poti do vrne lopute, se je le megleno zavedal, in če bi kolesar, ki je vozil mimo, ne zavlil v živo mejo, bi neizogibno trčila.

„Tukaj smo, draga!” je zaklical tisti v belem makintošu, ko so stopili čez prag, preklemano blatni, sicer pa suhi. „Kdo pa je bil ta, ki je tako planil ven, ko smo prišli?”

„O, čudak, da ga še nisem srečala podobnega. Neki Nuttel,” je odgovorila gospa Sappeltonova. „Samo o svoji bolezni je kar naprej govoril, kot da ne zna drugega, in ko je zagledal vas, je planil skozi vrata brez slehernega opravičila. Niti pozdravil ni. Človek bi si mislil, da je videl strahove.”

„Če ni bilo to zaradi psička,” je mirno dejala nečakinja. „Pripovedoval mi je, da ga je strah teh živali, ker se je moral nekoč nekje na bregovih Gangesa, preganjan od trope občinskih psov, začeti na neko pokopališče v na novo izkopen grob ter tam prebiti vso noč tik pod režečimi se penastimi gobci krvoločnih beštij, kar se mi zdí dovolj, da bi tudi marsikdo drug prišel ob živce.”

Kratke izmišljene zgodbe so bile njena posebnost.

Kako je bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Ko so še lan trli ...

Do prve svetovne vojne so po naših krajih še sejali lan in konopljo. Ne le po radiških vaseh, ampak povsod v Gurah, v Medgorju in doli do Žihpolj ter prav do Beljaka. Da veter ne bi vrgel konoplje, ki je zrasla dva metra v višino, so jo sadili med koruzo, ali kot pri nas pravimo „turko”. Za 4 do 5 vrstami „turke” je prišla vrsta konoplje.

Proti koncu avgusta ali v začetku septembra je bil lan zrel. Popipali (populili) so ga ter zvezali v snope „pužle” in spravili domov, kjer so na posebnem stolu „gvavniku” (glavniku), ki so mu ponekod tudi pravili „hrifel” — potrgali s stebel glavice. „Hvavnik” je bila dolga klop, ki je imela na sredi počez lesen greben s 30 do 40 železnimi zobmi v razdalji nekaj milimetrov eden od drugega. Zobje so bili 20 do 25 cm dolgi. Skozi glavniki so vleкли lanena stebila, pri čemer so nekoliko debelejšje glavice obtičale v zobovju in se odtrgale. Glavice so vsebovale laneno seme, iz katerega so stiskali čislano in zdravo laneno olje. Rabili so ga za kuho in zabelo v dolgih in strogih postih.

Lepo zložena in v manjše snope povezana lanena stebila so pa odnesli na kak od hiše oddaljen travnik, ki je bil več ali manj varen pred otroki in živino. Tam so lanena stebila razprostrli po travi. Ležala so tako dalj časa, kar je zaviselo precej od vremena. V spremenljivem, a toplem vremenu z večkratnim dežjem so se stebila preje uležala, kot pri stalnem suhem vremenu. Ko so je začela lesena notranjščina stebel drobiti, so lan znova pobrali, ga povezali v snope z brezovimi trtami in ga spravili domov pod streho.

V pozni jeseni, kmalu po Vseh svetih, ko je delo na polju v glavnem že končano, pa so se začele teritve, zdaj pri tej zdaj pri oni hiši.

Na teritev so povabili dekleta iz bližnje

Dr. Franček Šegula: 39

Petdeset dni po jutrohem

Zaradi pomanjkanja prostora je moral podlistek izostati. Nadaljevali ga bomo v prihodnji številki.

Navodila za volitve v Kmetijsko zbornico

V nedeljo, 11. novembra bomo volili zastopnike

v krajevni kmečki odbor — Ortsbauernausschuss;

v odbor okrajne kmečke zbornice — Bezirksbauernkammerrausschuss, in

v občni zbor kmetijske zbornice — Vollversammlung der Landwirtschaftskammer.

Ker je ob teh volitvah število volilnih upravičencev manjše, je tudi volilni čas po večini občin omejen samo na opoldanske ure. Z občinskih desk je razviden kraj, kjer boste volili, ter tudi čas, od kdaj pa do kdaj je volišče odprto. Končno so tam tudi objavljena imena vseh kandidatov.

Vsak volilni upravičenec našega podeželja bo na volišču oddal v kuverto vse tri glasovnice in sicer:

Naše glasovnice za vsa tri zastopstva so na skupnem listu, kakor je zgoraj objavljeno in so med seboj ločene samo po debeli črti.

Pri volitvah torej je treba zložiti listek in

ga spraviti v kuverto ter ga vreči v volilno skrinjico.

Voliti sme vsak, ki ima volilno pravico, torej tisti, ki je izpolnil popisno polo (Wähleranlageblatt) oz. ko je vpisan v volilnem imeniku (Wählerverzeichnis), ki leži pri občini.

Vsak volilni upravičenec sme voliti samo v občini svojega stalnega bivališča. Vsak volilni upravičenec ima samo en glas, pa čeprav bi bil lastnik ali najemnik dveh ali treh kmetij. Torej sme oddati samo po eno glasovnico za krajevni odbor, za odbor okrajne kmečke zbornice in za občni zbor kmetijske zbornice.

Izjema pa je, če ima kmetovalec v rokah pismeno pooblastilo, da sme voliti kot zastopnik juridične osebe, ki ima volilno pravico, n. pr. za sosesčino, vaško skupnost, zadruho, ki ima zemljo ali za cerkveno zemljiško posest. V tem primeru sme voliti dvakrat.

K volitvam ne pozabite vzeti s seboj svoje osebne izkaznice (Identitätsausweis).

Odreži, deni v kuverto in vrži v glasovalno skrinjico

„ORTSBAUERNAUSSCHUSS”

„Kmečka gospodarska zveza - Bauern-Wirtschaftsbund“

„BEZIRKSBAUERNKAMMERAUSSCHUSS”

„Kmečka gospodarska zveza - Bauern-Wirtschaftsbund“

„VOLLVERSAMMLUNG DER LANDWIRTSCHAFTSKAMMER”

„Kmečka gospodarska zveza - Bauern-Wirtschaftsbund“

in daljne okolice. Pri izbiri teric so seveda imeli važno besedo domači fantje, pa tudi fantje iz sosesčine, ki so iz raznih vzrokov želeli, da bi naj bilo vabljen to ali ono dekle, čeprav je bilo zelo daleč doma.

Na določeni dan in uro so prišle terice, povečini mlada dekleta, s trlicami pod pazduho. Trlice so bile iz bukovega lesa. Bile so dolge dober meter in so se na sprednjem koncu odpirale kakor čeljust kake predtopne živali. Navadno je imelo več kmetov skupaj eno terično jamo. V manjših naseljih pa je ena jama služila celi vasi. Imenovali so jo „fišterno”. Zaradi nevarnosti ognja so jo izkopali nekoliko v stran od hiš in gospodarskih poslopij, vendar ne predaleč. Bila je tri metre globoka, kvadrataste oblike z dolžino sten po 2 metra. Bila je obzidana s kamenjem, na vrhu zidov so pa bili leseni trami. Na te tramove so preko jame položili lesene drogove v presledku po 10 centimetrov. Na teh drogovih so sušili lan ali konopljo. Na dnu jame so zakurili ogenj, za katerega so že prej pripravili potrebno kurivo, kot šture, grče in drug nepravilno raščen les, ki ga ni bilo moč cepiti in rabiti v kuhinji.

Ena izmed starejših teric je morala skrbeti za ogenj in paziti, da se je lan ali konoplja prav sušila. Imenovali so jo „ta suha” in njen posel je zahteval precejšnjo spretnost. Paziti je morala, da je ogenj prav gorel. Kajti če je bil premočan, se je preja na drogovih vnela, če pa je bil prešibak, pa se ni dovolj hitro sušila in so bile terice brez dela. Obenem pa je „ta suha” morala imeti tudi dobro namazan jezik. Poleg svojega dela je namreč morala pripovedovati vesele in kratkočasne zgodbe tericam, med katerimi ji je bila priznana nekaka vodilna vloga. Od njene spretnosti in zgovornosti je bil v veliki meri odvisen uspeh teritve. Tako glede dela, pa tudi glede družabne plati.

Blizu jame pa je stala še „koza”. To je bil precej močan tram, ki je slonel na dveh ali treh v zemljo zabitih lesenih nosilcih. V ta tram so bile na obeh straneh urezane posebne vdolbine, v katere so vtaknili terice vrhnji konec trlice, dočim so spodnjega uprle v poseben malo v stran v zemljo zabiti kol. Tako je bila trlica v primeru legi stisnjena med kol in tram in se ni mogla ganiti. (Dalje)

Z globoko žalostjo naznanjamo, da je naš ljubljani oče, stari oče, soprog, brat in stric gospod

Anton Zerzer

trgovec

v petek, na dan Vernih duš, 2. novembra 1956 po daljšem bolehanju, previden s tolažili svete vere, v starosti 58 let v Gospodu preminil.

Nepozabnega pokojnika smo položili k večnemu počitku v ponedeljek, dne 5. novembra ob 3. uri popoldne na pokopališču v Svečah.

Sv. maša zadušnica je bila v torek dne 6. novembra v farni cerkvi v Svečah.

Sveče, dne 2. novembra 1956.

Žalujoči sorodniki.

Alter Porzellan
wird mit Recht zu allen Zeiten hochgeschätzt. Seine Schönheit gibt auch dem modernen Kaffeetrinker eine zarte Eleganz. Der kundige Kaffeetrinker weiß Tradition und Erfahrung zu schätzen. Für ihn gilt gestern wie heute **FRANCK** als richtiger Kaffeezusatz.

Gestern
wie heute

Franck

Naznanjamo cenjenim kupovalcem, da smo po končani obnovitvi v soboto, dne 27. oktobra zopet

OTVORILI TRGOVINO
S SADJEM IN ZELENJAVO

in prosimo, da nas tudi še v bodoče obiščete.

Karl Prinčič

CELOVEC-KLAGENFURT
STERNALLEE 3

KMETJE, POZOR!

PRI

Machater-Schaller

v Mühlboden, P. Feistritz/Drau

dobite motorna vozila, vozove vseh vrst, univerzal-priklopnike tip K 1.5, 2, 2.5 in 3 za male traktorje in konjsko vprego. — Nadalje dobite razne vozove za konjsko vprego, traktorje, priklopnike in brane.

DOBAVLJAMO VSAK ČAS IN TAKOJ
Z GARANCIJO

Prospekti brezplačno

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zins
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:
Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen
„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW - MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

URADNA OBJAVA

Zveza svetlega goveda za Koroški in Štajersko
sporoča:

78. razprodaja svetlega goveda v št. Vidu ob Glini se vrši v petek, dne 16. novembra t. l. v živalskem hlevu. Začetek ob 9. uri dopoldne. Ocena živine pa je na predan od 13. ure naprej. K prigoni pride upoštev tokrat približno 90 bikov in 100 krav (breje krave in telice). Vse živali so seveda pregledane in zdrave, brez tuberkuloze in bacila Bang ter so izbrane.

Velika količina blaga je prispela
Celovec, Stari trg 12 **V TEXTILHOF**

Pisane in bele ostanke od 20.— do 70.— šil. pro kg. 3 do 5 metrske flanelaste ostanke, v vseh barvah, kg 80.— šil. približno 8.— do 9.— šil. pro meter. Flanelaste srajce, do tal in z dolgimi rokavi, 54.— šil., Flanelne pižame, pretkano, à 13.— šil. pro meter, damske kožuhaste hlače od 12.— šil., dolge moške flanelaste spodnje hlače, mizna pokrivala s 6 servijetami 48.— šil., per-naste modroce (žimnice), prima gradl, 10 let garancije, 448.— šil., kovtri, dobra kvaliteta, že od 138.— šil., angleški rokavnik (Schlupfer) 64.— šil., prevleka za blazine od 10.90 (60X80 cm), flanelaste rjuhe v vseh barvah 46.— šil.

Vso robo dostavimo na željo brezplačno na dom.
Zato se zglasite še danes v

Textilhof na Starem trgu 12

PREPROGE IN ZAVESE
pri

PRAUSE

Klagenfurt, Bahnhofstr. 8

Enosni priklopniki, osi za priklopnike, platišča, vzmeti in obroče dobavlja rabljene in poceni **AUTOVERWERTUNG FRANZ RUMWOLF**, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18, telefon 37-78.

NAPRODAJ

KLAVIRJE, HARMONIJE, NOVE IN RABLJENE dobite najbolje vsak čas, kakor tudi pohištvo, oblaženo pohištvo, žimnice, prešite **JOKA-izdelke** vseh vrst

FRANZ KREUZER'S Wtw.
Celovec-Klagenfurt, Kardinalpl. 1.

INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktober-Strasse 4. Električne stvari, motorje, ves inštalacijski material, stroje za kuhinje, pralne stroje. Izdelek Graz Werndorf.

J Crke za portal pri Jenoch, Tudi Neon-razsvetljava. Klagenfurt, Herrngasse 14

Vsaka Korošica bo kupovala v fototeljeju Modern, Klagenfurt, Adlergasse 6. Fotografiramo točno in poceni.

POROKA: Za vsako nevesto primerne okraske za glavo. Posebne novosti v nevestinih pajčolanah. Mirtni šopki v raznih lepih oblikah. Vodilna strokovna trgovina „**PRINCESS**“, Celovec, Alter Platz Nr. 34.

Potovalni kovčki, damske torbice vseh vrst, nahrbtniki, denarnice samo v strokovni trgovini **VEIT MÜHLBACHER**, Klagenfurt, Rainerhof.

Zamenjamo ugodno volno za tekstilije vseh vrst

SATTLER

KLAGENFURT
am Heuplatz

NAZNANILO

Pisarna odvetnika
DR. GERHARD KASPAR
se od 1. novembra 1956 naprej ne nahaja več v Beljaku, Parkhotel, ampak v Beljaku, Rathausplatz, Khevenhüllergasse 1. Tel. 6622 in 6652.

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tedenik—Kronika“, Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 4 šil. za inozemstvo 4 dolarje letno. Odpoved en mesec naprej. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Janežič, Leše pri št. Jakobu. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.